

PEDAGÓGUSOK

LAPJA

LXVI ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2010. JÚNIUS 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

6-7.

HÁLÁVAL ÉS SZERETETTEL

Június első vasárnapja 1952 óta ünnepe a pedagógusoknak. Jól emlékszem, gyerekkoromban minden kisdiák egy-egy csokor virággal sietett ilyenkor az iskolába, lelkes szülők olykor még verset is betanítottak a csemetéjüknek, hogy az alkalmat kellő tisztelettel köszönthessék. Mert ünnep volt ez, a hála és a szeretet ünnepe azok iránt, akik a betűvetés alapjaira tanítottak, vagy épp az olvasás, a számolás rejtjelmeibe vezettek be minden gyereket. S ahogy cseperedtünk, tanárainknak köszönhetően úgy nyílt előttünk a világ. Akkor még nem gondoltunk a hálaára, ha szüleink nem nyomják kezünkbe azokat a csokrokat, magunktól eszünkbe se jutott volna köszöntenünk őket.

A tisztelet és a hála érzése jóval később, már felnőtt fejjel ébredt föl bennünk, akkor, amikor visszaemlékeztünk egy-egy dicséretre vagy korholó szóra, aminek hatását gyerekként szinte föl se fogtuk, és csak az azóta elmúlt évek, évtizedek bizonyították, mennyire meghatározták sorsunkat. Ilyenkor talán még annak a tanárnak az arca is felidéződött bennünk, akitől a dicsérő vagy korholó szavakat kaptuk, hogy aztán egy villanásnyi idő után ismét a múltak iszapjába süllyedjen, és csak a hála érzése maradjon meg bennünk.

Bevallom, én azon szerencsések közé tartozom, akiknek kiváló tanárai voltak. Kettő mégis kimagaslott közülük, egyikük az általános iskolában, másikuk a középiskolában tanította a magyar nyelvet és irodalmat. Általános iskolai tanárnőm az osztályfőnökünk is volt, és nemcsak a magyar nyelv rejtjelmeibe avatott be bennünket – a verslábakat még ma is az ő módszerének köszönhetően tudom megkülönböztetni egymástól –, de szeretett is minket. Még ha a mai fejlemmel már tudom azt is, hogy nem mindenkit egyformán, hisz az lehetetlen, soha egyikünkkel sem érezte a különbséget. Minden tanítványáért felelősséget érzett, ha kellett, még a szüleinkkel is csatát vívott az érdekünkben, sorsunkat pedig az általános iskolán túl is követni igyekezett. Középiskolai tanárom emberségből mutatott példát nekünk. Nagyon beteg volt, gyógyíthatatlanul beteg. Mégis, abból, hogy kötelességének érezte, hogy irányítsa irodalmi ízlésünket, nehogy a nagy „tohuwabohu” közben eltévedjünk, olyan erőt merített, ami halálos betegen is a katedrára parancsolta. Mindennap kitarásból vizsgázott előttünk, tanítványai előtt, és megpróbálta minden tudását átadni nekünk. Órái már nem is az irodalomról és nem is a nyelvtanról szóltak, hanem sokkal-sokkal többről, helyállásról, emberségről, az emberről. Mindannyiunknak példát mutatott, és nem várt köszönetet érte.

Mindketten nagy tudású, mélyen művelt emberek voltak. Értelmiségiek, akik tudták, hogy dolguk van a világon: a jövő formálása. Ennek lehetőségével pedig életük utolsó percéig éltek. Számomra ők testesítik meg az igazi, az örök pedagógust.

Tudom, ma is sokan vannak a pályán, akik ugyanúgy gondolkodnak, mint az én egykori tanáraim. Olyanok, akik kiszolgáltatva napi hatalmasoknak állnak helyt az életben, és napi gondjaikat félretéve küzdenek a tanítványaikért. Mert jól tudják, ők a jövő, és azt is, hogy annak formálása a legnagyobb dolog a világon. S mert eszerint élnek, biztosak lehetnek abban, évtizedek múlva is lesznek olyanok, akik emlékeznek majd rájuk.

Járjon hát nekik is köszönet és hála, és ne csak ezen az egy, pedagógusnapon!

Millei Ilona

A TARTALOMBÓL:

PSZ-akciók a szolidaritás jegyében

Az egyéni, közösségi tragédiák a Pedagógusok Szakszervezetét arra indították, hogy a szolidaritás jegyében gyűjtést szervezzen azon tagjai számára, akik a rendkívüli időjárás miatt súlyos anyagi veszteséget szenvedtek. **3. oldal**

Visszatérés a hagyományos iskolához

Az iskolában a munka normatív pedagógia elve alapján folyjék: vagyis hogy vannak értékek, célok, követelmények, és a követelményeket teljesíteni kell. (Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár) **4. oldal**

A közös hiedelmek és a kultúra hatalma

Arról is rengeteg új ismeretünk van, hogy hogyan zajlik a tanulás folyamata, de ez sajnos az iskolát nem érinti meg. (Csányi Vilmos etológus) **5. oldal**

Merre tovább, oktatáspolitikai?

Milyen felnőttek válnak majd azokból a gyerekekből, akiknek zsigeri reflexévé vált már iskoláskorukban a felsőbbségnek való engedelmesség? (Loránd Ferenc oktatáskutató) **6. oldal**

Buktassunk vagy ne buktassunk alsó tagozaton?

Több külső feltétel meglétére van szükség, hogy buktatás nélkül – menet közben – tudjon egy-egy gyerek felzárkózni. (Dr. Kronstein Gábor) **10. oldal**

Nagy titkok iskolája

Egyébként hadd jegyezzem meg, az is a forradalomnak volt köszönhető, és – ha úgy tetszik – pozitív hatással volt a közoktatásra, hogy azok a tanárok, akik valamilyen módon részt vettek az '56-os eseményekben, és akiknek felkészültségük, szakmai tudásuk okán az egyetemeken lett volna a helyük, örültek, ha egy olyan gimnáziumban meghúzhatták magukat, ahol én is tanultam. (Majtényi László, az Eötvös Károly Intézet elnöke) **17. oldal**

PL-útmutató

A pedagógusszakkönyv-vásárlás adózása; A fejlesztőpedagógus, a gyógypedagógus képzési előírásai; Mikor nem jár emelt szintű végkielégítés?

Elhunyt Béki Ernő, szakszervezetünk első főtítkára

1913-ban született, 1931-ben Bonyhádon érettségizett, 1936-ban magyar–német szakos középiskolai tanári diplomát, majd 1937-ben kereskedelmi középiskolai tanári oklevelet szerzett. Szolnokon, Budapesten kereskedelmi középiskolában tanított. 1934-től a KIMSZ, 1937-től a KMP tagja, sokat tett a demokratikus ifjúsági mozgalomért. A háború alatt komoly illegális munkát végzett.

1945. február 2-től a pedagógusok közt szakszervezeti munkát beindítani szándékozó szervező- és intézőbizottság elnöke. Főtítkárként 1951-ig tevékenykedett szakszervezetünkben. Szervezte, hogy a pedagógusok részt vegyenek a romeltakarításban, reménykeltő tervek, hírek terjedjenek az iskolareformról, hogy a pedagógusok részt vegyenek a demokrácia kialakításában, vitatkozzanak fizetésrendezésről, átképzésről, kulturális és szociális gondoskodásról. Títkársága idején közvetlen ellátócsoportok gondoskodtak élelemlről, cipőtálpáról, ruhaneműről. Vezetése alatt olvadtak be a szakszervezetbe a különböző pedagógusegyletek, az Eötvös-alap. 1948 után a szakszervezeti mozgalom a korábbi látványos akciók helyett a háttérbe húzódott, szerepe – az oktatáspolitikába való érdemi beleszólás, az érdekérvényesítés reális esélye nélkül – különböző nevelési versenyek, a pedagógusok ideológiai és szakmai átképzéseinek irányításában, a terv- és békekölcsön jegyzése szervezésében merült ki.

A szakszervezetek lejárata, a párt elképzeléseinek a tömegek felé közvetítő szerepre szorítása része lett egy nevében népi demokratikus, de valójában diktatórikus rendszernek. Béki Ernő valószínűleg nem ezt akarta, mégis 1945–1951-ig a PSZ főtítkára, a SZOT-elnökség tagja. Egyéni életében törést okozott, hogy 1951-ben félbeszakították Lenin Intézeti aspiránsi munkáját, arra hivatkozva, hogy egyetemi évei, az illegális évei alatt kapcsolatban volt Rajk Lászlóval és Donáth Ferencsel.

1951–1953 között középiskolában tanított, 1953-tól a Testnevelési Főiskola, a Keszthelyi Mezőgazdasági Akadémia tanszékvezetője, 1965-től az MSZMP KB Párttörténeti Intézetének tudományos kutatója. 1980-ban megvédte a kandidátusi disszertációját. 1983-ban nyugdíjba vonult.

2005 februárjában, a PSZ 60. évfordulóján sok állami kitüntetés mellé átvehette a Pedagógusok Szakszervezete legnagyobb kitüntetését, az Eötvös József-emlékérem vas fokozatát.

Élete, munkája, egyénisége kitörölhetetlen nyomot hagyott a szakszervezeti munkában. Tevékenysége generációk munkásságát határozza meg.

Kreatív katedra

Ebben a rovatunkban szeretnénk bemutatni azokat a pedagógusokat, akik kiváló munkájukkal sokat tesznek a magyar oktatásért, a gyerekekért, a jövőért. Ezért kérlek titeket, aki kollégájáról úgy gondolja, ezek közé tartozik, írja meg a nevét, elérhetőségét, hogy őt is bemutathassuk a lapban. Az ajánlatokat a milleii@pedagogusok.hu címre, vagy a 06-70-602-8885-ös telefonszámra várom. *Millei Ilona*

In memoriam Király István (1930–2010)

Király István negyven évig állt a katedrán. 1950-ben tanyai tanítóként kezdte pályáját a Tiszacsegéhez tartozó Nagymajor tanyán. Ott a kisdíjak tanítása mellett a volt uradalmi cselédekét is megtanította írni és olvasni. Sorkatonai szolgálat után, 1953-ban Tiszacsegén folytatta a tanítást. Szülőhelyére visszakivándorolva 1954-től a bánlaki iskolával forrott össze élete és munkássága. Itt volt tanító, tanár, igazgatóhelyettes, majd nyugdíjba vonulásáig igazgató. Vezetése alatt a bánlaki iskola valóságos pedagógiai műhely lett. Ösztönözte a tantestület kezdeményező készségét a jobb módszerek kimunkálásában. Pedagógiai hitvallása volt: szeretettel, emberséggel közelíteni minden gyermekhez.

Tevékenysége túlnőtt az iskola falain. Közéleti szerepvállalásával szülővárosa fejlődését kívánta segíteni. Alkotó pedagógus volt. Egyik pályamunkájában a lakóhely történetének tanításával foglalkozik. Ennek vezérlő gondolata: a hazaszeretet elsődleges magja a szülőföldhöz való ragaszkodás. Lebilincselő dolgozatát Székely János marosvásárhelyi költő soráival zárja: „Mert az teszi az embert, / Hogy alkot emberül, / És többre, jobbra vágyik / Betelhetetlenül.” Elhunytáig ehhez tartotta magát.

Helytörténeti kutatásai eredményeként jelentős művei láttak napvilágot: *Balmazújvárosi krónika, Iskolák és oktatásügy Balmazújvároson, Iskola Bánlakon, Balmazújvárosi ki kicsoda.*

Alapító tagként kapcsolódott be a Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület munkájába. A *Pedagógusok arcképcsarnoka* című sorozatunkban 33 egykori újvárosi pedagógus emlékezetét örököltette meg.

Az emberi kiválóság egyik mércéje, hogy a közülünk eltávozottak számon tartja-e a munkásságát az utána következő nemzedék, kínál-e ma is hasznosítható példát és tanulságot erkölcsi és szellemi hagyatéka. Bizonyossággal mondhatjuk, hogy a most eltávozott Király Istvánnak emlékezete hitet adó a mindennapi munkánkhoz. Büszkén vállalta hivatását, az embernevelést a legszebb dolognak tartotta. Humanista volt: embersége, gyermekszerepote elfogyhatatlan optimizmussal párosult.

Eltávozott egy nagy műveltségű barát, kolléga. Hiánya sokáig fájló marad bennünk, akik ismertük emberi értékeit, s tiszteltük és szerettük őt. Emlékét őrizni és ápolni fogjuk.

Ungvári János

OLVASD, ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja internetes honlapunkkal (www.pedagogusok.hu) együtt szakszervezetünk tisztségviselőinek, tagjainak egyik legfontosabb információforrása. Az évi előfizetés díja 5 százalék áfával 4100 forint. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek csekket postázunk. Továbbra is szívesen fogadjuk a hirdetéseket. Az egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 90 000 forint, a féloldal 45 000, a negyedoldal 22 000 forint. Az apróhirdetés szavanként 45 forint. Minden egyes díjtételt 20 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: Millei Ilona

Technikai szerkesztő: Márfiné Bécsi Erika

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája
1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Felelős kiadó: Galló Istvánné elnök

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4100 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

AKCIÓK ÉS ELÉGEDETTSÉG

A PSZ elmúlt tanévi munkáját értékelte az Országos Vezetőség

A PSZ elmúlt tanévben végzett munkája volt a legfőbb témája a PSZ Országos Vezetősége legutóbbi ülésének. *Galló Istvánné*, a PSZ elnöke beszámolójában többek közt felsorolta mindazokat az akciókat, amelyeket az érdekvédelmi szervezet végrehajtott. Elmondta, akár a költségvetésről, akár a cafetériáról vagy épp a közsféra éves keresetéről volt szó, az akciók akkor voltak eredményesek, amikor a szakszervezet e kérdésekben egységesen lépett fel.

A PSZ elnöke bejelentette, hogy a szervezet nyugdíjkorhatár megváltoztatására irányuló akcióját a SZEF felvállalta, és június 6-tól az ügyben indulhat az aláírásgyűjtés. Megjegyezte, sajnos kevés az idő az iskolazárásig.

Galló Istvánné azt is elmondta, a PSZ akcióit ebben a tanévben nagy médiaérdeklődés kísérte, a sajtó kikérte a szakszervezet véleményét például az iskolai agresszió, a buktatás, az értékelés kérdésében is. Az elnök leszögezte, nem kell vál-

toztatni azon a szakszervezeti formulán, hogy a PSZ elsősorban szakmai alapon írásos előterjesztéseket véleményez, hogy tárgyalásokat folytat a kormány képviselőivel, és csak a végső esetekben dönt az erősebb nyomásgyakorlás eszközeinek bevetéséről. Úgy vélte, hogy a jelen helyzetben rendkívül fontos működtetni a háromoldalú (kormány, szakszervezetek, munkáltató szervezet) egyeztetés rendszerét. A beszámolót az OV 93 százaléka elfogadta.

Eztán *dr. Dudás Lilian* tájékoztatást adott a május 25-i KÖPT-ülésem bemutatott „Szárny és teher” tanulmány tartalmáról. *Szabó Zsuzsa* alelnök beszámolt arról a PSZ által indított felmérésről, amely a szakszervezet iránti igényeket, a PSZ munkájával való elégedettséget vizsgálta.

Egyebekben szó esett az árvízkarosultakért indított PSZ-akcióról és az OV nyári kétszeri üléséről, amelyeknek témája a PSZ új alapszabályának előkészítése lesz.

PSZ-akciók a szolidaritás jegyében

Szívbe markoló képek érkeznek a magyarországi árvíz sújtotta településekről. Az egyéni, közösségi tragédiák a Pedagógusok Szakszervezetét arra indította, hogy a szolidaritás jegyében gyűjtést szervezzen azon tagjai számára, akik a rendkívüli májusi időjárás miatt súlyos anyagi veszteséget szenvedtek. A támogatásokat elkülönített számlán: **OTP 11707024-20427191** számlaszámon **2010. június 15-ig** fogadjuk, a csekken **katasztrófasegély** megjelöléssel. A támogatás mértékéről a befolyt összeg és az összesített igények ismeretében a PSZ Elnöksége dönt.

Mindezen túl a Dél-budai Szakképzési Központ kezdeményezésére a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) országos akciót hirdetett. Mivel a PSZ fontos pedagógiai szempontnak tartja, hogy a bajba került embereknek, településeknek nyújtott segítségadásban a felnőttek irányítása mellett a tanulók is részt vegyenek, arra kérte az építőipari profilú szakképző intézmények vezetőit, tegyék lehetővé, hogy a tanulók szakmai gyakorlatukat a természeti katasztrófa sújtotta települések közoktatási intézményeinek helyreállításán végezhesék. A Pedagógusok Szakszervezete vállalja a koordinációt az intézmények és a kárigényüket jelző bajba jutott önkormányzatok között.

Dél-budai diákok az árvízkarosultakért

A Dél-budai Szakképzési Központ és az együttműködő társiskolák – a budapesti Öveges József Gyakorló Középfiskola és

Szakközépfiskola, a Budai Középfiskola, a Fáy András Közlekedésgépészeti Műszaki Szakközépfiskola, a Kossuth Lajos Kéttannyelvű Fővárosi Gyakorló Műszaki Szakközépfiskola és Szakközépfiskola, a Mechatronikai Szakközépfiskola és Gimnázium – diákjai és tanárai kinyilvánítják együttérzésüket a Közép-Európát sújtó rendkívüli időjárás és az annak nyomán kialakult árvízhelyzet károsultjival. Felajánlják segítségüket az érintett iskoláknak, diákoknak, pedagógusoknak.

Tenni akarásuk bizonyítékaként vállalják, hogy a TÁMOP 2.2.3. program keretében megvalósuló nyári diákönkormányzati táborukban vendégül látnak öt 8. osztályos, diákönkormányzati munkát végző tanulót az árvíz sújtotta területekről.

A Dél-budai Szakképzési Központ súlyponti iskolája, az Öveges József Gyakorló Középfiskola és Szakközépfiskola továbbá felajánlja, hogy a nyár végi gólyatáborban további öt halmozottan hátrányos helyzetű tanulót fogad. Az iskola felajánlja azt is, hogy a szervezett helyreállítás keretében – ha erre igény lesz – a szakképzésben részt vevő tanulói és szakoktatói szakmunkájukkal hozzájárulnak a helyreállításhoz, kapcsolódva a Pedagógusok Szakszervezete hasonló felhívásához.

A Dél-budai Szakképzési Központ várja a többi TISZK és szakképző intézmény, illetve a szakmai és civil szervezetek csatlakozását és a további felajánlásokat. A táboroztatással kapcsolatos és más jellegű felajánlásokat az oveges@oveges.hu, a helyreállítási szakmunkára vállalkozó szakképző intézmények jelentkezését pedig a drdudas@pedagogusok.hu e-mail címekre várjuk, az üzenet tárgy sorában megjelölve: szakképzési összefogás.

Pedagógusnapon köszöntötték az Eötvös József-emlékéremmel kitüntetetteket

Szép nap volt június 10. a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodájában. A pedagógusnap ünnepség néhány köszöntő szóval és a Tóth Aladár Zeneiskola kisdíkjainak műsorával kezdődött. Ahogy *Magyar Margit*, az iskola igazgatója fogalmazott: „Kolléga köszönti a kollégákat a gyerekek által.”

A kicsik pedig kitétek magukért, előadásukban elhangzott Pergolesi: Siciliano című műve, előadta *Gaal Júlia* és *Gaal Eszter* hegedűn (tanáruk: *Sároróyné Fekete Julianna*), utána Zsilszky: A kis táncos lány című darabját adta elő *Kelemen Dorka* fuvolán (tanára: *Scholz Melinda*) *Szabó Győző* és *Solti Dorottya* gitáron (tanára: *Kovácsné Szabó Zsuzsa*). Ezután Bartók: Duók, Katonánóta, Ugyan édes... című műveit *Oláh Géza* és *Korossy-Khayll Csongor* hegedűn játszotta (tanáruk: *Ácsné Szily Éva*), és végül Duke Ellington: Kis semmiség című darabja szólalt meg *Drippey Máté* tenorszaxofonján (tanára: *Kohán István*).

A zenét Váci Mihály szavai követték, Élni kell című versét *Ignécziné Barnák Magdolna* adta elő. Az ötvenkét, a szakszervezetért és az egyéb területen végzett kiváló munkáért Eötvös József-emlékérem elismerésben részesített vendéget és hozzátartozóikat *Galló Istvánné*, a Pedagógusok Szakszervezete elnöke köszöntötte.

A szép napot még hangulatosabbá tették *Márfiné Bécsi Erika* fotói. Az előtérben aznap nyílt a virágok és a természet szépségeit foltáró fotókiállítása.

VISSZATÉRÉS A HAGYOMÁNYOS ISKOLÁHOZ

Hoffmann Rózsa: Szent kötelességünk végrehajtani azokat a korrekciókat, amelyekre ígéretet tettünk

Egyelőre az adminisztrációs terhek csökkentését, később az ország gazdasági teherbíró képességének függvényében fokozatos, az átlagnál nagyobb mértékű fizetésemelést ígér a pedagógusoknak Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár. Nem titkolja, hogy a hagyományos oktatási rendszerhez való visszatérés ugyanakkor követelményeket és ellenőrzést is jelent. Arról azonban biztosította a kollégákat, hogy bár az oktatásban növelni szeretnék az állami szerep- és felelősségvállalást, az új törvényhozás nem fog a törvénykezés eszközeivel a pedagógusok szakmai autonómiájába beavatkozni.

– Ön azt mondta, a magyar oktatás megújítását a tradícióra, a sokszínű iskolarendszerre és a pedagógusok állhatatosságára kell alapozni. A sokszínű iskolarendszer magába foglalná az állami fenntartású iskolák újbóli létrehozását?

– Természetesen. Meglátásom szerint nem jó helyzet az, hogyha az államnak, amely működteti és finanszírozza a rendszert, nincs lehetősége arra, hogy indokolt esetben beavatkozzék. Ezért szeretnék az oktatásban az állami szerep- és felelősségvállalást növelni, az állam lehetőségeit erősíteni. Ugyanakkor nem áll szándékunkban államosítani az iskolákat. Ha azonban egy önkormányzat nem képes vagy nem akarja fenntartani az intézményt, akkor meg kell adni neki a lehetőséget arra, hogy átadhassa az államnak. Ez ugyan pluszfeladat, de az alkotmány és az oktatási törvény is deklarálja, hogy az államnak kötelessége, sőt feladata az iskolarendszer működtetése.

– A magyar iskolaügy korszerűsítésére, modernizációjára legalább 1985 óta voltak törekvések, ezek főbb hívószavai a gyermekközpontúság, differenciálás, humanizmus, demokratizáció voltak. Ezek kaptak legitimitást az 1985-ös törvényben, és ezek igazolódtak vissza pártok közötti konszenzussal az 1993-as oktatási törvényben. Mi vár a közoktatásra az elkövetkezendő időben: reform, újjáépítés vagy visszaállítás?

– A magyar iskolaügy korszerűsítésére nemcsak 1985 óta voltak törekvések, hanem mióta az állam szabályozza az iskola ügyeit, vagyis a magyar neveléstörténetben 1777 óta. Ez olyan rendszer, amely állandó megújítást és karbantartást igényel. Nekünk is ez a szándékunk. A legutóbbi választások azt igazolták, hogy

országunk népe gyökeresen változtatni akar azon, ami az elmúlt években, különösen az elmúlt nyolc évben történt. És miután az oktatásügy, az iskolarendszer része a társadalom egészének, ezt a várakozását ki akarjuk szolgálni. Az emberek jelentős többséget adtak nekünk, ezért szent kötelességünk végrehajtani az oktatásügyben azokat a változtatásokat, korrekciókat – a reform szót szándékosan kerülni szeretném –, amelyekre ígéretet tettünk.

– Akkor végül is újjáépítés vagy visszaállítás lesz, és ha ez utóbbi, akkor melyik időszaké?

– Nem lesz visszaállítás, de azokhoz a nemes gyökerekhez, amelyek évszázadok óta – és különösen a XX. században – táplálták a magyar iskolaügyet, természetesen vissza kell nyúlni. Azzal tökéletesen tisztában vagyunk, hogy közben eltelt az idő, mégis, azok az alapértékek, amelyek nagygyá, erőssé tették az oktatásügyet, visszahozandók.

– Például?

– Például, hogy az iskolában a munka a normatív pedagógia elve alapján folyjék: vagyis, hogy vannak értékek, célok, követelmények, és a követelményeket teljesíteni kell. Ez az, ami a magyar pedagógiai kultúrára jellemző, és ami az elmúlt nyolc évben teljesen meggyengült. Ezt vissza kell hozni, mert nemcsak a pedagógustársadalom sírja vissza, hanem a szülők, mi több, a gyerekek is. Mert rendben, fegyelmezett körülmények között szeretnék tanulni. Itt nem valami légből kapott reformról van szó, hanem a szerves fejlődés útjára való visszatalálásról. Ugyanakkor az oktatásügynek mindig megfelelő, gyors választ kell adnia az adott kor támasztotta követelményekre. Ha a XXI. század második évtizedébe lépő társadalom megfogalmazza azt az igényt, hogy a felnövekvő fiatalok szinte anyanyelvi szinten birtokolják az információs kommunikáció technikáit, akkor erre az iskolának válaszolnia kell. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy ezt nekünk kell elkezdeni – hiszen ez a folyamat már elindult –, de folytatnunk kell, mert különben elvérzünk a határokon átnyúló versenyre épülő világban. De a társadalom most megfogalmazta azt az igényt, hogy végre kerüljenek helyükre a dolgok: legyen munka, rend, becsület, tisztesség, és erre is válaszolnunk kell. Ezért tehát azt, hogy rendezettség, szabályok, normák kellenek az iskola életébe, nem

néhányadmagammal találtuk ki, ez válasz a társadalom igényére.

– Ön úgy nyilatkozott, hogy a pedagóguspálya tekintélye nagyon leromlott, és rossz állapotban van az országos tanítói és tanári kar. Mindazok alapján, amit eddig elmondott, önök hogyan kívánják a pedagógusok szakmai és anyagi tekintélyét visszaállítani?

– A tekintély visszaállításának vannak szakmai, kommunikációs, anyagi és jogszabályi vonatkozásai. Viszont – miután az ország pénztárcáját kiürítették –, igazságtalan volna tőlünk kérni számon azt, amit az előző hatalom nem tett meg, és hogy miért nem tudunk az egyik pillanatról a másikra óriási összegeket előteremteni. Én arról tudom egyértelműen biztosítani a pedagógustársadalmat, hogy mindent elkövetünk annak érdekében, hogy az a jóvátétel, amire nagyon régóta vár, a lehető legrövidebb időn belül megtörténjen.

– A Medgyessy-kormány adott ötven-százalékos béremelést...

– Hangulatjavító intézkedés volt, persze, hogy örült neki a pedagógustársadalom, de körülbelül másfél évig lehetett csak érezni a hatását. Rögtön utána kivontak a közoktatásból tízszázaléknyi pénzt, majd felemelték a pedagógusok óraszámát. Az is köztudott, hogy a béremelés alapja nem volt beépítve a következő évi költségvetésbe, így elkezdődött az önkormányzatok teljes eladósodásának folyamata. Hiszen nekik kötelezően teljesíteniük kellett ezeket a kifizetéseket, miközben nem kaptak hozzá támogatást, és már nem volt tartalékuk. Nos, ez nem egy pozitív történet, még akkor sem, ha az egyes pedagógus számára másfél évig az életlehetőség javítását jelentette. Vagyis nem történt meg a jóvátétel. Ami pedig most számunkra reálisan kitűzhető cél, az az, hogy az ország gazdasági teherbíró képességének függvényében fokozatosan, és mindig az átlagnál nagyobb mértékben emeljük a pedagógusok fizetését. Természetesen emellett egyértelművé tesszük a velük szemben támasztott követelményeket, és azok teljesítését ellenőrizzük is. Olyan kiszámítható pályamodellt akarunk kínálni számukra, amely megmutatja, hogy érdemes ezen a pályán maradni, mert van előrelépési lehetőség, amely alapvetően a minőségi munkát díjazza. De a pedagógusok tekintélyének visszaállítása nem csak bérkérdés.

(Folytatás a 15. oldalon.)

A KÖZÖS HIEDELMEK ÉS A KULTÚRA HATALMA

Csányi Vilmos: tudomásul kell vennünk, hogy a társadalom mindig hierarchikus felépítésű

Ma az iskolának egészen más funkciót kellene betöltenie, mint amire eredetileg kitalálták, csak hogy ezt sem az iskola, sem a társadalom nem ismeri fel – véli *Csányi Vilmos* etológus. Az általános iskolák legfőbb feladata ma nem a tudásátadás lenne, hanem az, hogy szocializálják a gyerekeket. Vagyis domináns tanárokkal olyan közösségeket kellene létrehozniuk, amelyek közös akcióiban a gyerekek részt vesznek, a közös hiedelmeket elfogadják, és azt érzik, hogy ennek a közösségnek az életéhez ők is hozzá tudnak járulni. Emellett persze írni, és genetikailag meghatározott okok miatt főleg olvasni kellene megtanítani őket. Csányi szerint ahhoz, hogy egy nemzeti kultúra éljen, a társadalomnak ki kell építenie a saját elit kultúráját is, amihez pénz és legalább húsz év kell.

A kultúra generálásának nagyon sok összetevője megváltozott az elmúlt 100-200 évben, a folyamat főleg az utóbbi évtizedekben gyorsult fel – mondja Csányi Vilmos etológus. A stabil, hagyományos kultúrában, úgy 200 éve a gyerekek a családban szocializálódtak, a kultúra legfontosabb elemeit, a hiedelmeket, a szokásaikat, a társaikhoz való viszonyukat családi minták alapján sajátították el, és az iskola ehhez csak kiegészítést adott, a mindenkitől elvárt ismereteket oktatta, azt a kulturális minimumot, amelyet a társadalom minden tagjának el kellett sajátítania. Miután a személyiség kialakulásában az első 12 év a legfontosabb, a szocializáció nagy része a családban lezajlott, az iskolában már csak a tudásátadás volt lényeges. Amit nem lehetett otthon elsajátítani, azt az erre specializálódott intézményekben tanulták meg a diákok, ahol a tudásátadás mellett folytatódott a szocializációjuk is. A társadalom olyan közösségek szövetségéből épült fel, amelyeknek közös akcióik, közös hiedelmek voltak, és a közösségek működését közösen eldöntött szabályok határozták meg.

„Egyszemélyes közösségek” populációja

Az utolsó ötven évben azonban – bár a folyamat már jóval korábban elkezdődött – a társadalmak megváltoztak. Létszámuk lecsökkent ugyan, de a benne levő közösségek száma megnőtt. Így ma

már rengeteg csoport gondolja azt, hogy ő egy közösség, és ehhez tagokat is szeretne gyűjteni. Ilyenek a pártok, a különböző vallási és civil szervezetek, és végső soron ilyen a család is. Csak hogy a modern élet minden módon akadályozza a családnak mint közösségnek a működését, és mára a nagycsaládból lényegében „egyszemélyes közösséggé” vált. Ebben a kialakult, nagy káoszban pedig az ember genetikai adottságai úgy működnek, hogy az egyén ilyenkor bezárkózik, és maga dönt arról, hogy mit érdemes csinálni. Akcióiban, hiedelmeiben a rendkívül bőséges lehetőségek közül maga választja ki,

A társadalom a közösségek szövetsége helyett „egyszemélyes közösségek” populációjává vált. Ezért baj, hogy az iskola még mindig azt gondolja, hogy neki a régi funkcióit kell ellátnia, vagyis csak a tanulmányaikba kell bevezetni a gyerekeket, mert a családból jól szocializálva, fegyelmezetten érkeznek, tanulni akarnak, és elfogadják az idősebbek autoritását

hogy milyen csoportot követ, és természetesen csak saját magához lesz hűséges. Tehát a társadalom a közösségek szövetsége helyett „egyszemélyes közösségek” populációjává vált.

Ezért baj, hogy az iskola még mindig azt gondolja, hogy neki a régi funkcióit kell ellátnia, vagyis csak a tanulmányaikba kell bevezetni a gyerekeket, mert a családból jól szocializálva, fegyelmezetten érkeznek, tanulni akarnak, és elfogadják az idősebbek autoritását. Ehelyett azonban az iskolába olyan, nem szocializált gyerekek érkeznek, akiknek nincsenek kialakult viselkedési szokásaik, vagy ha vannak, azok rosszak, a hiedelmek pedig a legkülönbözőbbek, amiket a tévéből és az internetről szednek össze.

Kevés a kulturálisan domináns férfi tanár

Az iskolákban ráadásul kevés a kulturálisan domináns férfi tanár, akiket még a legkiválóbb tanárnők sem tudnak helyettesíteni. Természetesen nemcsak

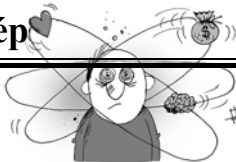
férfiaknak kell tanítaniuk, hanem vegyesen, nagyjából fele-fele arányban, hisz van, amit az egyik, van, amit a másik nem tagjai csinálnak jobban, de a gyerek csak akkor tanulja, meg hogyan kell viselkedni, hogyan kell elfogadni azt, aki szélesebb tudással rendelkezik, mint ő, ha mindkét nem jelen van. Ha ezt a tudást csak nőktől lehet átvenni, az főleg a fiúknál okoz gondot, hisz főmlős-tulajdonság, hogy a domináns személyektől tanulunk. Ha nincs ilyen, akkor a kortárs csoportokban kialakuló rangsor alapján a társaitól vesz át dolgokat. Mivel azonban a gyerek nem képes különbséget tenni az iskola, az internet, a televízió és a diszkótársaság között, az iskola eleve el van veszve.

Mit tehet az iskola?

Legelőször is fel kéne ismernie, hogy mást várnak el tőle, mint amit eddig, vagyis a jól szocializált gyerekek oktatása helyett azt, hogy maga az általános iskola szocializáljon. Ennek pedig egészen másképp kell történnie az eddiginél. Vagyis ma már domináns tanárokkal olyan közösségeket kell létrehozni, amelyek közös akcióiban a gyerekek részt vesznek, a közös hiedelmeket is elfogadják, és azt érzik, hogy ennek a közösségnek az életéhez ők is hozzá tudnak járulni. Ha így van, akkor az egész elkezd működni. Ez természetesen azt is jelenti, hogy az iskolának nem az úgynevezett „tudásátadás” a legfontosabb teendője, hanem a szocializáció. Az etológus szerint a tudást meg lehet majd akkor szerezni, ha a szocializáció már tisztességesen végbement. Erre vannak példák, egy nyelvet például hat hét alatt meg lehet tanulni úgy, hogy beszélni is tudunk rajta, ha csak azzal foglalkozunk, és megfelelő módszerekkel tanítják. És így van ez más tantárgyakkal is.

Arról is rengeteg új ismeretünk van, hogy hogyan zajlik a tanulás folyamata, de ez sajnos az iskolát nem érinti meg – szögezi le Csányi. Ma, amikor mi, magyarok amúgy is átlag öt órát nézünk tévét, a gyerekeket a tévé, a videó, az internet mellett képekkel árasztjuk el. Holott a képek feldolgozása a legkönnyebb, mert az az ember genetikai adottságai közé tartozik. Ezt nem kell tanulni, csak bámulnia kell, és az információt már el is sajátította.

(Folytatás a 16. oldalon.)

MERRE TOVÁBB, OKTATÁSPOLITIKA?

A magyar oktatásban az elmúlt húsz évben – több-kevesebb sikerrel – több reform is elindult. De szükség van-e rájuk? Ha igen, merre lenne tanácsos – az általánostól az egyetemig – az oktatás szekerét fordítani? A kérdésre szakértőktől kért választ a Pedagógusok Lapja. Ebben a számunkban Loránd Ferenc oktatáskutató reagálását közöljük.

A címben feltett kérdésre a válasz a válaszadó társadalmi elkötelezettségének függvénye. Nem abban a megközelítésben, miszerint a számára kívánatos oktatáspolitikát csak azon általános társadalompolitika részeként tudja tételni, amelynek elkötelezett, hanem tágabb és mélyebb értelemben. Azaz abban az összefüggésben, hogy miként értelmezi az oktatáspolitikát a saját feladatát: abban-e, hogy értékeket vigyen be a fiatalokba, avagy abban, hogy felkészítse a fiatalokat a számukra rokonszenves értékek szuverén megtalálására és vállalására?

Az oktatáspolitikai és az érdekek

Merre tovább, oktatáspolitikai? Hát a szuverén, saját nézeteiért és magatartásáért felelős fiatalok nevelése felé, amin jó volna mindenekelőtt olyan pedagógiai technológiát érteni, amely nem kívülről bevitt értékek elfogadtatásában tételezi célját, hanem olyan folyamatok gerjesztésében, amelyek kit-kit elvezethetnek megszenvedett, de örömmel meglett értékeihez.

A probléma gyökere abban van, hogy már a kérdés maga is politikai természetű. Mert tagadhatatlan, hogy az a rendszer, amelyik nem értékek elfogadtatására, hanem kivajúdására akar nevelni, és ehhez kíván segítséget nyújtani, kardinálisan különbözik azoktól a politikai rendszerektől, amelyek egyáltalán értékek elfogadtatásában és indoktrinálásában tételezik céljukat. Mint minden „politika”, az oktatáspolitikai is érdekek kifejezője és szolgálója. Az oktatásügy „napszámosa”, a pedagógusok tiszta lelkiismerettel gondolhatják és állíthatják, hogy nem érdekek, hanem értékek közvetítői. Méghozzá egyetemes emberi értékeké. De aki már nem kezdő a pályán, s így több „értékváltást” kényszerült megélni, keserűen döbbenhet rá, hogy az értékek „szövege” mindig fölfeslik valahol”, és kikandikál alóla valamilyen érdek. Tessék csak belegondolni, hogy olyan „szent” cél, mint a haza szeretetére nevelés, hányféle tartalommal és köntösben jelent már meg egy nem egészen fiatal pedagógus életében. És milyen eltérő, olykor ellentétes célok érdekében!

Félelem vagy belátás

De hagyjuk a részleteket! Most az oktatáspolitikai egészéről van szó, egy komplex hatásrendszerrel tehát, amelynek van vala-

milyen iránya. Ez a bizonyos „irány” többféle komponens megtervezett, többnyire tudatosan vállalt, sőt megcélzott következménye. Amikor például arról a „hétköznapi” dologról van szó, hogy az iskolában rendnek és fegyelemnek kell lennie, mert e nélkül nem lehet eredményesen tanítani, amikor tehát az oktatáspolitikai az iskolai fegyelem megszilárdításának ad bizonyos prioritást, nem morfondírozik holmi „irányokról”. Pragmatikusan gondolkodik és intézkedik. Csakúgy, mint többnyire végrehajtói: a pedagógusok is. De ha fellebbentjük a fátylat, hogy láthatóvá váljék az a mód, ahogyan valamely iskola a rendet és fegyelmet megteremteni és fenntartani igyekszik, egészen különböző pedagógiai hitvallásokra, hatásmechanizmusokra és következményekre derül fény. Ha például jól megszervezik, a rendet semmi nem zavarja meg. De vajon miért nem? Azért-e, mert a diákok félnek a megtorlástól, mert hozzáidomultak már a feltétlen engedelmekedéshez, vagy azért, mert belátáson alapuló szükségletükké, igényükké vált a rend, amelyen épp ezért minden külső kényszer nélkül öröködnék?

De ez a kérdésfelvetés az előzményekre nyit csak ablakot. A következményekre, a távlatokra nem. Különösen nem a messzibb

Milyen felnőttek válnak majd azokból a gyerekekből, akiknek zsigeri reflexévé vált már iskoláskorukban a felsőbbségnek való feltétlen engedelmekedés?

távlatokra, azaz arra, hogy milyen felnőttek válnak majd azokból a gyerekekből, akiknek zsigeri reflexévé vált már iskoláskorukban a felsőbbségnek való feltétlen engedelmekedés.

A pedagógiai gyakorlat farkasváksága

Ebben a mulasztásban érhető tetten a pedagógiai gyakorlat „farkasváksága”. Minden nap pedagógiai gyakorlatunk többnyire a pillanat, a jelen fogságában él. A jövő többnyire csak kondicionált szokások, magatartási modellek formájában, és csak mint „közeljövő” jut szerephez: reméljük, hogy akit sikerrel neveltünk az általunk kívánatosnak tartott magatartásra, az majd „az életben” is követni fogja, amit az iskolában elsajátított.

Most kellene megkondulnia a vészharangnak! Mert ez a pedagógiai kondicionálás nem számol azzal, hogy megágyaz bármely tartalmú kondicionálásnak. Egyidejűleg pedig kioltja az emberből azt, ami emberré teszi: az önmeghatározás igényét és méltóságát. Mert az ember eredendően nem „ro-

botgép”, amelybe beprogramozhatók a kívánatosnak vélt reagálások bizonyos előre látható helyzetekre és eseményekre. Az ember alapvetően és eredendően alkotó lény, attól a pillanattól kezdve, amikor az első pattintott kőszerszámot kiálmodta és kialakította a marokkóból. Számol ezzel az iskola? Erre az emberi sajátosságra építi fel egész technológiáját, vagy inkább a programozható robotok analógiájára? Az iskola bizony – tisztelet a kivételnek – többnyire csak a végpontra koncentrál, arra, amit mint kész produktumot be kell táplálni a gyerekekbe, és jószerivel egyáltalán nem foglalkozik azzal, hogy magának a produktumnak a konstruálására tegye alkalmassá a diákokat.

A szuverén személyiség nevelése

Tovább gyötörödve a válaszon azt is meg kell kérdeznünk magunktól, pedagógusoktól, vajon mindenekelőtt az-e a célunk, hogy minden gyereket önmagára lelteni segítsünk, hogy aztán maga kínlódhassa ki magának a saját értékeit és az ezekhez vezető sajátos utakat. És felmerül-e bennünk egyáltalán, hogy nekünk épp ehhez kellene segítséget nyújtunk, nem pedig ahhoz, hogy az általunk helyesnek vélt értékeket elsajátítsák, vagy legalábbis idomulni tudjanak hozzájuk? És ha már eddig eljutottunk, tudjuk-e, hogyan, milyen eszközökkel és milyen folyamatokban lehet hozzásegíteni a gyerekeket és fiatalokat ahhoz az önismerethez, amelynek talaján kialakulhat kritikus viszonyulásuk azokhoz az értékekhez, amelyekkel megkínáljuk őket? Hogyan tudunk, és akarunk-e egyáltalán szuverén személyiségeket nevelni?

De vajon ezt várja tőlünk az oktatáspolitikai? És erre tanítanak bennünket a pedagógusképző intézményekben? És ha nem, akkor ennek nincs szerepe abban, hogy emberek ezreit lehetett alkalmassá formálni arra, hogy „önként, kéjjel öljenek, ne csak parancsra”? Ezt nem lehet a természetes kiválasztódás fogyatékosságára kenni! Az embernek társai elpusztítására való hajlandósága és képessége nem genetikai kódjaiban van adva, hanem társadalmi eredetű kódjaiban! Mint ahogy oly sok, nem épp ennyire végzetes, de korántsem ártalmatlan reakció módja a másokkal való rivalizálásban is.

Vajon a nevelésnek nincs szerepe abban, hogy a fiatalokban kialakul-e a belülről vezérelt, szuverén viszonyulás a világ jelenségeihez és történéseihez? De még mennyire van! Mindenekelőtt attól függően, hogy megengedte-e, sőt megkívánta-e az iskolai nevelés a szuverén viszonyulást mindahhoz, amit tanított és amire nevelt.

Akkor hát, szegény Radnótit idézve elmondhatjuk, hogy „nem reménytelen”?

MILYEN A JÓ SZAKSZERVEZET?

Választ keresve a címben feltett kérdésre, legjobb, ha a kályhától indulunk el. Azaz röviden és velősen megfogalmazva: a jó szakszervezet a tagjai – a bérből és fizetésből élők – érdekeit védi, mégpedig eredményesen. Alapelve a szolidaritás és az igazságosság. A jó szakszervezetben működik a csapat-szellem.

Különbséget kell tennünk abban, hogy az egyes embereket magába foglaló alapszervezetekről, ágazati szövetségekről vagy az ágazatok szövetségét összefogó konföderációkról van-e szó. Mindegyiknek megvan a maga helye, feladata. Maga a szakszervezeti mozgalom attól működik jól, hogy a különböző szintű szerveződések külön-külön teljesítik küldetésüket, együtt pedig szerves egészet alkotnak. Nem annyira nehéz elméletileg meghatározni, hogy mi teszi jóvá az egyes szinteken (mikro-, mezo- és makro) működő szakszervezeteket és tömörüléseiket, sem azt, hogy mi kell a megfelelő működésükhöz és együttműködésükhöz. Sokkal nehezebb azonban azt megválaszolni, hogy miként lehet mindezt elérni a gyakorlatban? S ekkor még nem is beszéltünk a nemzetközi szinterről. Pedig európai, sőt globális szinten is megtalálhatóak a fontos jogsultsággal rendelkező szakszervezeti szövetségek. Ilyen például az európai szintű – a munkaadók és munkavállalók között zajló szociális párbeszédben, s ezen keresztül az EU-szintű törvényhozásban is bizonyos fokig és területen részvételi joggal rendelkező – Európai Szakszervezeti Szövetség (ETUC).

Egyedi célok és eszközök

Azt leszögezhetjük, hogy az egyes szakszervezeteknek és különböző szintű tömörüléseiknek az igényeknek megfelelően meg kell határozniuk az általános szakszervezeti célok mellett saját, egyedi, specifikus – az adott helyzet által diktált – céljaikat, figyelembe véve a körülményeket és a realitásokat. A célok mellé persze nem árt eszközöket is rendelni, számításba véve a már meglévőket és megtervezve az újakat. A vállalati szakszervezetek alapvető szerepe a kollektív alkuban való részvétel és a kollektív megállapodás tető alá hozása, mégpedig nem akárhogyan, hanem a dolgozók szempontjából a lehető legjobb kondíciók elérésével. Ez nem könnyű, a gazdasági és pénzügyi helyzet és lehetőségek alapos ismeretére van szükség, (tárgyalástechnikailag) felkészült

tárgyalókra, akik a közös érdekek mentén, megfelelő empátiával alkudnak.

A jó szakszervezet persze képes arra, hogy a felmerülő újabb körülményeknek és szükségleteknek megfelelően fejtsse ki tevékenységét. A jelenleg is átél elbocsátási hullám korában akár a bérlakut is megelőzi fontosságában az elbocsátások szabályozásáról szóló munkahelyi (vállalati) megállapodás, amely igyekszik enyhíteni az elbocsátások következményeit. A jó szakszervezet akár még – az elbocsátás fájalmasságát enyhíteni célzó – úgynevezett outplacement szolgáltatást is nyújt.

Jól felkészült vezetők

Az ágazati, szakmai szövetségek, országos konföderációk sokat tehetnek azért, hogy munkahelyi szinten a szakszervezetet képviselők jól felkészültek legyenek; azaz a jó szakszervezet gondoskodik a tisztségviselőinek, a bizalmiakra a megfelelő *képzéséről*, ellátja őket információs anyaggal és saját kutatásai eredményeivel. A jó ágazati és országos szakszervezeti szövetségben összegyűlik annyi *szaktudás és*

A jó szakszervezet kidolgozza vagy megújítja tagszervezési stratégiáját, felfrissíti eszköztárát

kapacitás, hogy segítséget tudjon nyújtani a munkahelyi tisztségviselőknek, illetve helyt tudjon állni akár az ágazati kétoldalú (munkaadók és munkavállalók szervezetei között zajló), akár az országos háromoldalú (munkaadók, munkavállalók és kormány), akár az európai unió szintjén zajló szociális párbeszédben, és érvényesíteni tudja a (hazai) munkavállalók sajátos érdekeit.

A kellő erő

A szakszervezet azonban csak akkor tud megfelelő nyomásgyakorlást kifejteni – azaz akkor tud „jó” lenni, a munkavállalók számára kedvező kondíciójú megállapodásokat kötni –, ha kellő erő – a tagság, a többi, hasonló szakszervezet szolidaritása – áll mögötte. A jól szervezett szakmai, ágazati szövetség tehát alapvető fontosságú, s ugyanígy a szakmai, ágazati szövetségekből álló országos szintű szövetség is. Csak míg az előző a szakmai, ágazati érdekeket erősíti, addig az utóbbi az esetleges ágazatok közötti konfliktusokat kezeli, illetve ágazat- és szakmafüggetlen, valamennyi munkavállaló számára fontos érdekeket képvisel. Ahhoz, hogy a különböző szintek jól együttműködjenek, és az

egyik szint ki tudja használni a másik szint adta lehetőségeket, alapvető feltétel az információ és a vélemények oda- és visszacsatolása. Ideális állapotban például az európai szintű szociális párbeszéd bizottságában egy-egy autonóm keretmegállapodás tárgyalásánál (mint amilyen volt például a munkahelyi stresszről szóló) megjelenik a hazai szakszervezeti alapszervezetek álláspontja, s ugyanígy, ezek hazai alkalmazása a munkavállalók és munkaadók között létrejövő – és betartásra is kerülő – megállapodásokkal kerül bevezetésre.

A tagszervezetek közös álláspontja biztosíték

A jó szakszervezet – s ez országos, illetve szövetségi szinten vetődik fel – bár felméri a politikai erőviszonyokat és realitásokat, de saját (rögzített) céljai, elvei és értékei által meghatározott; döntései a tagszervezetei közös álláspontján alapulnak. Ez egyben egyfajta biztosíték is a döntések végrehajtását illető tagszervezeti hajlandóságnak. A jó konföderáció vagy a jó szövetség egyszerre a tagszervezetek összessége s egy ezektől elkülönült, „más” minőség is. S végül – de nem utolsósorban – a jó szakszervezet működtetésének (minden szinten) megvannak a maga személyi és anyagi feltételei. Ideális esetben ez utóbbiakat a tagdíjak biztosítják. Ahol ez nem elegendő, ott – mint ahogy számos EU-s példa is mutatja – külső források is támogatják a különböző szintű szociális párbeszédet és résztvevőit. Minél nagyobb azonban a taglétszám (és minél magasabbak a bérek, hiszen annál magasabbak a tagdíjak is), annál kevésbé van erre szükség.

Sarkalatos pont a tagtoborzás

Manapság – s nem csak Magyarországon – a szakszervezetek egyik sarkalatos (megoldásra váró) problémája a *tagtoborzás*. Minél eredményesebb egy szakszervezet, annál inkább sikeres (lehet) a tagtoborzás, s minél több a tag, annál inkább áll annyi (anyagi és emberi) forrás a szakszervezet rendelkezésére, amely segíti a nyomásgyakorlásban és a minőségi szakszervezeti munkában egyaránt. Éppen ezért a jó szakszervezet kidolgozza vagy megújítja tagszervezési stratégiáját, felfrissíti eszköztárát, beleértve a szükségletek felkutatását (például a területi szerveződés iránti esetleges igényeket), s a szakszervezetek médiamegjelenésének bővítését, imázsának javítását, tudatos szakszervezeti PR kidolgozását. *Dr. Borbély Szilvia*

ÉRDEKVÉDELMI MUNKA LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

Egy szakszervezeti vezetőknek ajánlott kézikönyv születése

Vállalkozó kedvüknek köszönhetik a PSZ Bács-Kiskun Megyei Szövetsége tagjai, hogy ugyancsak megemelkedett a presztízsiük. Sikeresen pályáztak ugyanis, és a TÁMOP 2.5.1. keretében 45 millió forintot nyertek. A projekt célja a szervezeti és egyéni kompetenciák fejlesztése volt. A nyitókonferencia, vagyis 2008. november 22. óta 11 különböző program során – szakszervezeti képzéseken, nyelvtanfolyamokon, informatikaoktatáson, tréningeken – mintegy 500 szakszervezeti tag vett részt, és szerzett nyelv- vagy ECDL-vizsgát, hús pedagógus brüsszeli tanulmányúton vehet részt, létrehozta egy interaktív honlapot, és megszületett egy szakszervezeti kézikönyv is. Az „Érdekvédelmi munka lépésről lépésre” című könyv írója *Hartyányi Sándorné* Bács megyei titkár, a projekt menedzsere. A könyvről vele beszélgettünk.

– Akkor beszélünk telefonon, amikor a nyomdából hazafelé tartottál a kész könyvekkel. Azt mondtad, alig várod, hogy a kezredbe tartsd. Milyen érzés volt?

– Felelem! Azt gondolom, hogy a szakszervezeti munkám kiemelkedő része. Örülök, hogy az elképzelésem sikerült, a vállalkozásomat is teljesíteni tudtam. De nemcsak ez motivált, én ezt a könyvet

kimondottan gyakorlati segítségnek szántam a titkároknak.

– *Te régóta szakszervezeti tag vagy, és régi szakszervezeti vezető. Az érdekvédelem más lett, mint volt akkor, amikor beléptél a PSZ-be?*

– Főiskolás korom óta vagyok szakszervezeti tag, '89 óta szakszervezeti vezető, és 15 éve megyei titkár. Ez alatt az idő alatt rengeteget változott az érdekvédelmi munka. A 80-as, 90-es évek társadalmi-politikai változásai után megváltozott a szakszervezetek helyzete, szerepe. A 90-es évek után szétestek, keresték a helyüket. Mivel megváltozott a velük szemben támasztott igény, változniuk kellett nekik maguknak is.

– *Szerinted ma elsősorban milyen ismeretekre van szüksége egy jó szakszervezeti vezetőnek?*

– A könyvem előszavában írtam erről: nélkülözhetetlen a kollégák bizalma, de a tisztségviselő rátermettsége is nagyon fontos. Ezenkívül jogi, közgazdasági, társadalompolitikai, szerveződési ismeretekre is szüksége van. Persze szüksége van tárgyalási, konfliktuskezelési képességre is, és ezeket fejlesztenie kell.

– *Hogyan fogtál a munkának? Volt olyan mű, amelyre támaszkodhattál, volt miből merítened?*

– Forrásmunka – főleg a szakszervezetek múltjával foglalkozó, elméleti anyag

– volt bőven. Inkább az jelentett gondot, miként válogassak belőlük, hogy a könyvembe csak az kerüljön, ami valóban nélkülözhetetlen.

– *A könyv melyik fejezetét tartod a legfontosabbnak?*

– A harmadikat, mert abban a szakszervezetek megalakulását, működését meghatározó törvényekről írok. Ezek biztosítják a szakszervezet létét.

– *Akit érdekel a kiadvány, hogyan juthat hozzá?*

– Minden Bács-Kiskun megyei titkár megkapja, a körzeti titkárok fogják kiosztani. Azok a kollégák is megkapják, akik részt vettek a rendezvényeinken. Ezenkívül aki igényli, annak szeretettel ajánlom, természetesen térítésmentesen, amíg a készlet tart. Bolti forgalomban azonban nem kapható.

– *Belevágnál még egyszer egy ilyen könyv megírásába?*

– A könyvet megírnám, mert magam is éreztem a szükségességét. Hogy a projektbe belevágnék-e újra? Ha arra gondolok, hogy mennyi munka, álmatlan éjszaka, néha még sírás is volt mögötte, akkor azt mondom, hogy nem. Ha viszont arra, hogy 500 kollégát be tudunk vonni a programokba, és a projekt elérte a célját, mert új oldaláról tudtuk megmutatni a szakszervezetet, akkor mégiscsak azt mondom: igen. *M. I.*

A nyugdíjasválasztmány az idősek egészségéért

Az Országos Nyugdíjasválasztmány (ONYV) legutóbbi, májusi ülésén *Szabó Zoltán* elnök köszöntő szavai után *Szabó Zsuzsa*, a PSZ alelnöke többek közt az új tagkönyvek jelentőségéről, a tagsághoz való eljuttatás módjáról beszélt. Bemutatta a szakszervezet tevékenységéről szóló, a tagság körében folyó, nagy horderejű kérdőíves felmérést, a válaszok számítógépes feldolgozásának módszerét és a végső összegzés majdani jelentőségét, annak várható hatását a szakszervezeti érdekvédelmi munkára.

Ezt követően *Mihály Kinga*, az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet dietetikus munkatársa tartott előadást Az időskorúak táplálkozása címmel. Felhívta a figyelmet arra, hogy idős korban csökken a szomjúságérzet, ezért tudatosan kell naponta minimum 1,5-2 liter folyadékot fogyasztani. Elmondta, hogy csökken az ízérzékelés, ezért túl sok sót fogyaszthatnak az idős emberek, ami a magas vérnyomást, az elhízást segíti elő. A fogazat hiánya akadályozza a megfelelő rágást, a következőkben: gyomorpanasz és a fehérjedús ételek kerülése. Felhívta a figyelmet a tejtermékek, a rostos ételek, a gyümölcsök, zöldségek fogyasztásának és a rendszeres mozgásnak a fontosságára.

Horváth Erzsébet, a PSZ szakértője szövegezte a várható szociálpolitikai változásokról. Végül *Szabó Zoltán* elnök közölte, hogy a szokásos éves felkészítő tanácskozásunk Balatonföldváron, a PSZ-üdülőben lesz augusztus 23–26. között.

Rágyanszky Györgyné, az ONYV titkára

Új szakmacsoport a pedagógusvilágban

Második „fészekalját” bocsátja útjára – több más felsőoktatási intézménnyel együtt – Pedagógia BA (alapszakon) az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kara. A Mesterségünk címere című, hagyományra való találkozó *Szabolcs Éva* intézetigazgató, egyetemi tanár köszöntője után a potenciális munkaadóknak a hallgatók maguk adtak számot megszerzett kompetenciáikról.

Az összejövetelen civil szervezetek, kollégiumok, alternatív iskolák, ÁMK-k, szolgálatok, illetve az OFI képviselték magukat, igaz, nem nagy számmal, de annál nagyobb érdeklődéssel. Megállapították, hogy „Bologna gyermekei” jól képzettek, felkészültek, sőt mi több, azt is látták, hogy az iskola, a nevelésügy világának korszerűsítéséhez nélkülözhetetlen az ifjú pedagógusok e növekvő raja. Ám hiányosak a munkaügyi feltételek, mutatott rá a Közoktatáspolitikai Tanács jelen levő tagja, az intézményvezetők pedig a költségvetések szűkösségére hivatkozva tarták szét kezüket: bár örülnének egy alkalmazott iskolai weboldalszerkesztőnek, kompetenciamérések lebonyolítójának, szabadidő- és gyermekvédelmi felelősnek, „konfliktusgondozónak” (hogy a legszembevetőbb kompetenciákat említsük), alkalmazásról azonban egyelőre szó sem lehet. A résztvevők, fiatalok, idősebbek abban bíznak, hogy a „kínálati piac” gyarapodása és minősége előbb-utóbb mégiscsak felhalmozódik, s a döntéshozókat támogató megoldásra serkenti. Az érdekvédelemnek is számolnia kell ezzel a „tartaléksereggel”. *(TL)*

A JÓ TANÁR

Kedves ismeretlen, pályakezdő, ifjú Kollégám!

Ifjú szívekben fogsz élni, és mindig tovább (mondom Adyval), ha hivatás-ként választottad ezt a néha nem könnyű, de gyönyörű pályát. Szeretnék megosztani veled egy-két esetet, tapasztalatot, amelyben tanári munkám során részem volt.

Így utólag is visszagondolva a pályán töltött évekre, ma is helyesnek tartom, hogy nem akartam engedmények árán „jó tanár” lenni. Inkább igyekeztem igazságos, de szigorú maradni. Ajándékot nem fogadtam el, ezt az első osztályfőnöki órán előre meg is mondtam. Sohasem áltattam magam azzal, hogy egy szigorú tanárnak az ajándékot önzetlen szeretetből adják a tanulók. (Úgy véltem, inkább engesztelésül.)

Szerintem pszichológiai törvényszerűség, hogy a nevelői tevékenység leghatékonyabb eszköze az „objektív teljesítményértékelés”. (Vagyis az, ha a tanár igazságos.)

Ez többek közt azt is jelentette, hogy a magatartást sohasem vettem figyelembe a szaktárgyi osztályzatnál. Hiába jó egy tanuló, és nincs semmi probléma vele, ha nem tanulta meg az anyagot, akkor az elégtelent kapott ugyanúgy, mint az, amelyik valamilyen sportágban bajnok lett, de nem tanult. Ugyanakkor viszont az a diák, aki ötosra tudta az

anyagot, akkor is a jelest kapta, ha sok magatartási probléma volt vele. Az érdemtelen jegyet ugyanis a tanuló „inflációs” tartja, nem értékeli, tudja, hogy érdemtelenül kapta. Egy jó tanárnak tudnia kell azt is, hogy ha egy diák „megszokja”, hogy érdemtelenül kap jó osztályzatot, akkor egyre kevésbé megy neki az akadályoknak, később pedig a tudáshiányát nagyképeséggel helyettesíti. Amennyiben rossz magaviselete miatt rontja le a tanár valamilyen szaktárgyból a tanuló jegyét, akkor agresszív lesz. Itt kezdődik a deviáns magatartás kialakulása, mert a diák úgy érzi, őt mindenki alulértékeli az életben is.

A tanulónak – én így neveztem – van egy belső igénynívója. Ő pontosan tudja, hogy milyen jegyet érdemel a felelete, és ha ez szinkronban van a kapott osztályzattal, akkor az motiválja őt. Néha magunkat is ellenőrizni kell. Ez nem nehéz, meg kell kérdezni az osztályt, sőt a felelőt is. Meglepő, hogy ilyenkor mennyire reális válaszokat kap a tanár.

Ifjú, ismeretlen Kollégám, az elmondottakból talán számodra is kiderül, hogy a diák helyes önértékelése ott és akkor alakul ki, amikor a környezet is segít abban (osztály, tanár). Az igazságos teljesítményértékelés versenyre készíti a tanulót (motiválja), örül, ha

előbbre jut a „ranglétrán”, ez az ő eredménye, maga harcolta ki magának, munkával.

A jó értékelés az osztály szellemét is alakítja. Példának mondom: volt egy gyengécske, de jó magatartású tanuló, aki egyszer olyan jól megtanulta a leckét, hogy minden kérdésre meglepően jó választ adott. A társai olyan figyelemmel hallgatták, hogy a légyzűmmögést is meg lehetett volna hallani az osztályban. Nekem két sikerélményem is volt akkor, egyiket a kiválóan felelő tanuló nyújtotta, a másikat az osztály, amelyik viharos tapsal jutalmazta a felelőt, és azt, hogy jelest adtam neki.

Mindebből tehát levonható a tanulás: a tanár érdemtelen jó jeggyel ne osszon kegyet, és ne torolja meg rosszal a sok bosszúságot. A magatartást és a tudást kezelje külön! Ennek egyik lehetséges módja, ha megkeresi és megtalálja diákjában a jót, és azt méltányolja is. Ebben az esetben a diák más területen is igyekszik majd előbbre jutni. Mert érezni, később tudni is fogja, hogy neki is vannak értékei.

Kedves ismeretlen, pályakezdő, ifjú Kollégám! Vigyázz ezekre a dolgokra, mert a tanár személyiséget fejleszthet, de rombolhat is.

Fetés András nyugdíjas

MIBEN SEGÍTHET A SZAKSZERVEZET A PÁLYAKEZDŐKNEK?

Azon gondolkodtam, mit is lehetne elmondani a Pedagógusok Szakszervezetéről annak a fiatal kollégának, aki most lépett ki a főiskola kapuján. Beszélhetnék a tagok jogairól és kötelességeiről – bár a kötelesség gyorsan letudható az 1 százalékkal –, de mi lenne az, amiért úgy döntene, hogy csatlakozik ehhez a szakszervezethez? Úgy gondolom, valami olyan pluszt kell nyújtani neki, amit még nem ismer, amiről nincs tapasztalata, amiről nem hallott a főiskolán, egyetemen.

Saját tapasztalatomból tudom, hogy amikor az ember kézhez kapja a diplomáját, úgy gondolja, felkészült az életre, és a legfrissebb módszerek tudójaként ő lesz az, aki megváltja a világot. Ez rendben is lenne, ám ekkor érik az első kudarcok. Már az is kérdés, hogy a pályakezdő talál-e állást magának. Ha szerencséje van, igen, de továbbra is kérdés marad, hogy mennyi időre, mennyi fizetésért. Havi nettó 70-80 ezer forintból nehezen kezdi el valaki felépíteni a saját életét.

A másik kudarcforrás maga az iskola. A pedagógusjelölt pszichológia-, didaktika- vagy akár metodika-előadásokon,

-szemináriumokon sok okos dolgot tanult arról, hogyan kell helyesen bánni az iskola diákjaival, a szülőkkel, hogy minden esetben kedvesnek és mosolygósnak kell lenni, a legnagyobb tisztelettel kell beszélni mindenkivel és mindenkiről! Ez elméletben egyszerűnek tűnik, de a gyakorlatban roppant nehéz dolog. Talán ez az a pont, amikor egy pályakezdő kollégának a legnagyobb szüksége lenne a segítségre! Jó lenne, ha ilyenkor az iskola PSZ-titkárától nemcsak – az egyébként nagyon fontos – érdekvédelemről, érdekegyeztetésről, munkaügyi vitákról, bérrendezésről hallana, hanem arról is, hogy a PSZ-ben

van olyan tagozat, amelyik kifejezetten ennek a korosztálynak a problémáira koncentrálna, amelyben a tagok közel azonos korú pedagógusok, és valamennyien hasonló gondokkal küzdenek. Úgy gondolom, a szakszervezet

fontosságát, erejét és szellemét, az Ifjúsági Tagozat létét már a végzős hallgatók körében is hirdetni kellene, mert akkor ők is felmérhetnék, hogy pályakezdőként egy olyan „csapat” tagjai lehetnek, ahol mindenki azért küzd, hogy a pedagógustársadalomnak jobb, könnyebb élete legyen.

*Fehérmé Kajtár Hajnalka
PSZIT Bács-Kiskun megye*

A szakszervezet fontosságát, erejét és szellemét, az Ifjúsági Tagozat létét már a végzős hallgatók körében is hirdetni kellene

BUKTASSUNK VAGY NE BUKTASSUNK ALSÓ TAGOZATON?

Fejlesztő pedagógiához fejlesztő pedagógus is kell

A buktatásról szóló vitát dr. Szüdi János közoktatási szakállamtitkár áprilisban indította lapunkban. Ő is, ahogy a következő számunkban Trencsényi László, a Magyar Pedagógiai Társaság ügyvezető elnöke is a buktatás ellen foglalt állást. (Cikkeiket a www.pedagogusok.hu című honlapon elolvashatják.) Ebben a számunkban dr. Kronstein Gábor írását közöljük. Továbbra is várjuk olvasóink véleményét a témában. Gondolataikat a millei@pedagogusok.hu e-mail vagy a Pedagógusok Lapja, 1417 Budapest, postafiók 11 címre várjuk.

Ismereteim szerint a felálló oktatási kormányzat azt tervezi, hogy a második évfolyamtól kezdve ismét engedélyezi a buktatást, s arrafelé hajlik, hogy a számszerűsítés mellett megtartja a szöveges értékelést is. (Azt nem tudom, kötelezően-e, vagy csak választhatóan.)

Az erről indított eszmecsereben Trencsényi László legutóbb (Pedagógusok Lapja 2010. 5. sz.) érdekes párosítás lehetőségére hívta fel a figyelmünket. Ő azon a véleményen van, hogy – idézem – „az alsó tagozat valójában egy, egyetlen és egységes... (naptárilag) többéves tanév, tanulási folyamat”. Felfogása szerint a tanév nem több, mint az iskolaszervezés technológiai kényszerének eszköze. Ehhez vesszük hozzá, hogy a szöveges értékelés fenntartása mellett elfogadja a gyerek visszatartását valamelyik évfolyamon a hiányok pótlása érdekében. Nyilván hozzáérti a szülővel

való együttműködést, esetleg egyetértést – függetlenül attól, hogy vélhetőleg ősztől megszűnik az évismétléshez kötelezően szükséges szülői beleegyezés.

Szándékosan írtam „visszatartás”-t a megszokott buktatás helyett. Mert ez a lépés a Trencsényi László által is vallott nevelési filozófia értelmében nem fedi a buktatás megszokott pedagógiai jelentéstartományát. Ehelyett – a konkrét körülmények között elérhető legteljesebb – szülői-tanítói-gyerek fejlesztő együttműködés egyik mozzanatát látja az évfolyamismétlésben.

Én általánosságban híve vagyok a szöveges értékelésnek. Egyik történetünk elemezte, hogy a Munkácsról az

Több külső feltétel meglétére van szükség, hogy buktatás nélkül – menet közben – tudjon egy-egy gyerek felzárkózni

egyik jezsuita kollégiumba került ifjú Rákóczi hercegről milyen mélyenszántó és bölcs, mert tárgyilagos lélektani-pedagógiai portrét készített a kollégium prefektusa a gyám, Kollonics bíboros számára. Az eset nem több, mint történelmi érdekesség. Az mindenesetre kiderül belőle, hogy a jelentés készítőjének volt emberismerete és nevelési vénája. Nyilván sok-sok órát eltöltött tanítványa társaságában, miközben megfigyelte, majd észleléseit lelkiismeretesen összefoglalta Óeminenciája számára.

Egy másik élményem is közrejátszott abban, hogy hozzászóljak a témához. Megboldogult Lénárd Ferenc egyik ked-

ves gondolatát idézem fel. Neki sem tetszett az alsó tagozatos visszabuktatás. Látta a hátrányait. Jó pszichológusként ő is pedagógiai folyamatban gondolkodott. Innen született meg az az elgondolása, hogy ha a gyerek egy, legfőleg két területen marad le, haladhasson tovább a többiekkel, viszont a következő tanév első félévében (netán az év végéig) – ma úgy mondják – fejlesztő pedagógia segítségével érje utol osztálytársait.

Fejlesztő pedagógiához fejlesztő pedagógus is kell. S ezzel máris eljutottunk oda, hogy több külső feltétel meglétére van szükség, hogy buktatás nélkül – menet közben – tudjon egy-egy gyerek felzárkózni: valós teljesítmény alapján kikerülni az elégtelenség zónájából. Ha e feltételek adóttak, akkor a Trencsényi által felvázolt külső feltételek között a több területen lemaradt gyerek évfolyamismétléséhez megteremthető, alkalmazható a feladatmegosztáson alapuló sikeres felzárkóztató fejlesztés.

Ismerem a mai alsó tagozat valóságos helyzetét. Arra számítok, hogy a szokványos buktatások föleserélése igényes szülői/pedagógusi fejlesztő-pótló pedagógiai munkára (amely mind Trencsényi-, mind Lénárd-féle megközelítésben, akár ezek kombinációjában elvezethet a korai gyermek kudarcélmények megriktálásához) nagyon lassan tud majd csak elterjedni. Hiszen a maga kicsinységében egy átfogó paradigmaváltás minden nehézségét prezentálja.

Dr. Kronstein Gábor

A bukott gyerek időzített bomba

Nincs pedagógiai haszna a buktatásnak, csak alsóban, az írás-és olvasási készség elsajátításakor, ha a szülők beleegyeznek. A bukott gyerek ugyanis időzített bomba, mivel szeretne valahogyan érvényesülni – akár „erőszak” árán is – abban az iskolában, amelyik leminősítette őt – véli *Galicza János*, a Zsigmond Király Főiskola tanszékvezetője.

A tanszékvezető a Klubrádióban arról beszélt, hogy az érvényesülés egyik módja, ha a bukott gyerek visszaél erőfölényével, amellyel hatalmat tud szerezni társai fölött, és akár a pedagógusok fölött is. Ezek a gyerekek úgy érzik magukat, mintha ott felejtették volna őket az autópálya parkolójában. *Galicza János* szerint a lemaradókkal külön felzárkóztató csoportban kellene foglalkozni.

A tanszékvezető szerint jobb lenne, ha a pedagógiát újra szakmának tekintenék, és nem intézkedéseket hoznának. Az osztályozás *Galicza János* véleménye szerint csak akkor jó, ha szűrőként szerepel, nem pedig minősítésként, ám sajnos a szülők hozzászórtak az osztályozáshoz – tette hozzá.

Hat iskola szak- és felnőttképzése újulhat meg

A szak- és felnőttképzési rendszer elméletének és gyakorlatának javítását tűzte ki célul „Tanulókkal a tanulókért” című projektjével a hat iskolát tömörítő Jövő Záloga TISZK, melynek megvalósítására 188 millió forintos uniós támogatást nyert el. A májusban elindult program nagy hangsúlyt fektet a hátrányos helyzetű és a roma tanulók szegregációjának csökkentésére és esélyegyenlőségük megteremtésére is.

A hat iskola szak- és felnőttképzésének fejlesztésére irányuló program megvalósítására egy év áll rendelkezésükre. Míg a diákok számára új tanulási lehetőségeket és formákat, addig a tanárok körében új oktatási módszereket vezetnek be, hogy a szakismeretek átadása eredményesebb lehessen.

A projekt során a hat tagiskolában oktatott szakmák tartalmi megújulásán túl 7-8 piacképes szakma képzését is elindítják, mert a Központi Régióban működő vállalkozásoknak, vállalkozóknak sürgős szükségük van ilyen szakemberekre. Annak érdekében, hogy ezen szakmák valóban kiszolgálják a munkaerő-piaci igényeket, a tananyagfejlesztésbe az érintett vállalatokat is bevonják.

EÖTVÖS JÓZSEF-EMLÉKPLAKETT KITÜNTETÉSEK 2010

Az Eötvös József-emlékplakettet alapítása, 2000 óta adományozza a Pedagógusok Szakszervezete azoknak a településeknek és önkormányzatoknak, amelyek a lehetőségeikhez mérten a legtöbbet teszik az oktatási-nevelési intézmények színvonalas fenntartásáért, azok eredményes működéséért, és ahol a szakmai és munkavállalói érdekeket egyaránt figyelembe veszik. Az alábbiakban a rangos kitüntetést az idén elnyerő önkormányzatokat mutatjuk be.

BUDAPEST FŐVÁROS X. KERÜLET KÖBÁNYAI ÖNKORMÁNYZATA

A polgármester: Verbai Lajos. A képviselő-testület létszáma: 28 fő. Az önkormányzat 18 óvodát, 13 általános iskolát, 1 gimnáziumot, 1 zeneiskolát, 1 uszodát, valamint Nevelési Tanácsadó és Pedagógiai Szolgáltatót, a KÖSZI-t, a Pataky Művelődési Házat és a Családsegítő, Gyermekjóléti Szolgálatot tartja fenn.

A Budapest Főváros X. ker. Kőbányai Önkormányzat képviselő-testülete a hatályos jogszabályoknak megfelelően működte és működteti a kerületi érdekegyeztető fórumot. Döntéseiben figyelembe veszi az érdek-képviselői szervek véleményét. A Pedagógusok Szakszervezetének képviselői élhetnek és éltek is a közalkalmazottak nagyobb csoportját érintő kérdésekben véleményezési jogukkal. A munkáltatói és munkavállalói oldal a döntés-előkészítés során folyamatosan egyeztet a Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározottak szerint.

A képviselő-testület a nevelési-oktatási intézményekben dolgozók élet- és munkakörülményeit olyan helyi intézkedésekkel javítja, mint például a lakástámogatás, fizetéselőleg. Saját üdülőjében kedvezményes üdültetést, cafetériát, az egészségpénztár, nyugdíjpénztár keretében béren kívüli juttatást biztosít.

A kőbányai önkormányzat több éve támogatja a reprezentatív szakszervezetek, köztük a Pedagógusok Szakszervezete működését az éves költségvetésében tervezett pénzeszközök átadásával. Közoktatási feladatellátási kötelezettségének mint fenntartó eleget tesz. Az alapellátáson felül pluszfeladatot vállal: ilyen a pszichológusi, logopédusi, fejlesztőpedagógusi hálózat kialakítása, működtetése.

Éveken át ingyenes úszásoktatást biztosít az alsó tagozatos gyerekek számára. Engedélyezi és finanszírozza az idegen nyelv oktatását emelt óraszámban. Biztosítja a szükséges költségvetési forrásokat a nevelési, oktatási, kulturális intézmények zavartalan működéséhez.

Az oktatási ágazatban fontos a szakmai irányítás színvonalának megőrzése a X. kerületi önkormányzat polgármestere, képviselő-testülete számára.

BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLET RÁKOSPALOTA, PESTÚJHELY, ÚJPALOTA ÖNKORMÁNYZATA

A polgármester: Hajdu László. A képviselő-testület létszáma: 29 fő. Az önkormányzat 10 nevelési-oktatási központot, 1 gimnáziumot és 1 alapfokú művészetoktatási intézményt tart fenn.

Budapest főváros XV. kerületi önkormányzata a fővárossal együttműködve látja el a közoktatási feladatait és működteti az intézményrendszert. A kerületben működő intézményhálózati rendszer stabil, működőképes, és kielégít mindenféle szakmai, képzési igényt. Biztosítja a megkezdett óvodai, iskolai, pedagógiai programok folytatását és a szakmai előrehaladást. Az önkormányzat gondoskodik a középiskolai, szakiskolai, a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátásáról, a nemzetiségi

oktatásról, az intézmények pedagógiai, szakmai, szolgáltatói és szakszolgáltatói feladatainak ellátásáról. Minden intézményben van fejlesztő pedagógus, szabadidő-szervező, gyermekvédelmi felelős és rendszergazda. A tanuszoda az óvodások, az általános iskola bevezető és kezdő szakaszában tanuló gyermekek úszás-oktatását is ellátja.

A nevelést-oktatást folyamatosan segíti a Kerületi Nevelési Tanácsadó. A tehetség gondozás műhelye az alapfokú művészetoktatási intézmény és pedagógiai szakkönyvtár, valamint a nemrég létrejött tehetségpont. Az önkormányzat messzemenően figyelembe veszi a helyi igényeket, és eleget tesz a közoktatási és feladatellátási kötelezettségének. Az intézményi rendszer finanszírozása az adott gazdasági helyzetnek megfelelő. A XV. kerületi önkormányzat az állami normatíva kiegészítéseként éves költségvetésében biztosítja mindazokat a pénzügyi forrásokat, amelyek az intézmények zavartalan és megfelelő színvonalú működéséhez szükségesek. Ezenkívül számos önként vállalt feladattal segíti a kerületi közoktatást. A fenntartó a kötelező és vállalt feladatait teljesíteni tudja. Folyamatosan zajlik az óvoda- és iskolaépületek felújítása és karbantartása. Az önkormányzat az intézményvezetői kinevezéseknél a nevelőtestület véleményét teljes mértékben figyelembe veszi.

A képviselő-testület kiemelt jelentőséget tulajdonít a közalkalmazotti érdekek kerületi szintű képviseletének. Az érdekegyeztetés megfelelően szolgálja a közalkalmazottak érdekeit. A fórumon a reprezentatív szakszervezetek képviselői kellő felkészültséggel és toleranciával vesznek részt az egyeztetéseken.

A kerület közoktatási koncepciója olyan tárgyi, személyi és működési körülményeket teremt, amelyek helyi szinten biztosítják a közoktatási feladatok igényes megvalósítását.

Budapest főváros XV. kerületi önkormányzata a közalkalmazottak érdekeit a mindenkori lehetőségek alapján a legteljesebb mértékben figyelembe vette és veszi.

BUDAPEST FŐVÁROS XXIII. KERÜLET SOROKSÁR ÖNKORMÁNYZATA

A polgármester: Geiger Ferenc. A képviselő-testület létszáma: 17 fő. Az önkormányzat 3 óvodát és 5 általános iskolát tart fenn.

Az önkormányzat közoktatási feladatait a helyi igényeknek megfelelően, magas színvonalon látja el. A kerület hagyományainak figyelembevételével támogatja a zenei és a nemzetiségi nevelést-oktatást. Az intézmények működési feltételeit zavartalanul biztosítja,

Az önkormányzat megalakulása óta az összes intézményét felújította. A kerületben intézmények összevonására nem került sor, a pedagógus-álláshelyeket nemcsak megőrizni, de bővíteni is sikerült. A helyi érdekegyeztetés a törvényi előírásoknak megfelelően működik. A juttatásokat helyi rendeletben javították: ezek a lakáscélú támogatás, kitüntetés.

A helyi intézmények eredményes működését a pályázatokon való részvételhez szükséges támogatással, önrész biztosításával segítik.

(Folytatás a 12. oldalon.)

(Folytatás az előző oldalról.)

KOMÁROM VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A polgármester: Zatykó János. A képviselő-testület létszáma: 18 fő. Az önkormányzat 2 bölcsődét, 9 óvodát, 4 általános iskolát, 1 középiskolát és 1 zeneiskolát tart fenn.

Komárom Város Önkormányzatának képviselő-testülete az elmúlt időkből a város nehezebb anyagi körülményei mellett is biztosította, hogy intézményei a helyi igényeknek megfelelően területileg és szakmailag ellátottak legyenek. Felvállalta a kedvezőtlenebb finanszírozású művészeti oktatást is.

Az intézmények finanszírozása zavartalan, fedezethiány miatt a működés még sosem került veszélybe. Az oktatáshoz a képviselő-testület minden esetben biztosította a szükséges költségvetési forrásokat. Osztály- és csoportösszevonásokat csak nagyon indokolt esetben hajtott végre. Az osztály és csoportok létszámának meghatározásakor mindig figyelembe vette azokat a tanulókat, akik a vizsgálati eredményeik alapján két főnek számítanak. Az önkormányzat intézményfelügyeleti osztálya részéről a szakmai irányítás maradéktalanul érvényesül.

A polgármester és a képviselő-testület munkájára jellemző a korrekt jogalkalmazás, a törvényi előírások maximális betartása. A helyi érdekegyeztetés a munkaadói és szakszervezeti oldal között folyamatosan működik. Az éves költségvetés összeállításakor a képviselő-testület kéri az intézményvezetők igényeit az intézményükre vonatkozó személyi és tárgyi feltételeket illetően, és igyekszik azok anyagi hátterét biztosítani.

Komárom Város Önkormányzata dolgozói részére sokféle támogatást nyújt oktatási intézményeiben: a fiatalok első lakáshoz jutását egymillió forinttal támogatja; a dolgozók egészségpénztári támogatást, illetve üdülési csekket kapnak; étkezésüket melegétel-utalvánnyal támogatja; a városban működő megyei fenntartású intézmények közalkalmazottainak is biztosítja azokat az adható juttatásokat, melyeket a városi fenntartási intézmények dolgozói kapnak.

Komárom város polgármestere az 1999. évtől áll a város élén, munkája során mindig a város érdekeit tartotta szem előtt, ezen belül is az oktatási ágazatban dolgozókat.

SZAJOL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A polgármester: Szöllösi József. A képviselő-testület létszáma: 11 fő. Az önkormányzat 1 általános iskolát és napközi otthonos óvodát tart fenn.

Az önkormányzat magas színvonalon látja el közoktatási feladatait. Szívén viseli a nevelés-oktatás ügyét, a gyermekek, pedagógusok és valamennyi alkalmazott érdekeit. A hazai közoktatásban mindenütt jelen lévő finanszírozási gondok ellenére biztosítja a költségvetési fedezetet, így zavartalan az intézmények finanszírozása.

Korrekt jogszabály-alkalmazás és folyamatos párbeszéd jellemzi az intézmények és az önkormányzat együttműködését. Igényli és elfogadja az intézményvezetés szakmai véleményét, javaslatait. Minden költségvetés készítésekor a pedagógiai szakmai szempontokat szem előtt tartva dönt a közpénzek felosztásáról. A munkavállalók érdekeit maximálisan figyelembe veszi, a munkakörülmények jók. A kötelező juttatásokon túl étkezési jegy és üdülési csekket biztosít a dolgozóknak.

A költségvetési nehézségek ellenére támogatja a szakmai fejlesztésekre vonatkozó javaslatokat. Az óvodában és az iskolában egyaránt a lehető legteljesebben biztosítja a személyi és tárgyi feltételeket.

Saját forrásain kívül pályázatok révén is igyekszik biztosítani a támogatást a tanulók tudásának, személyiségének fejlesztéséhez, a kötelező és a tanórán kívüli tevékenységek folytatásához (szakkörök, sportkör, szabadidős tevékenység).

A helyi vezetés már több éve jelentős mértékben állami támogatáson felül is segíti a gyermekek tankönyv-ellátását, így minden szajoli általános iskolás gyermek ingyen kapja meg a tankönyveket.

A nevelőtestület részt vesz a falu közéletében. Segítséget nyújt a községi rendezvények lebonyolításában, műsorral színesíti az ünnepeket. A képviselő-testületnek két pedagógus tagja is van.

A nevelőtestület véleményét figyelembe veszik az intézményvezetői kinevezéskor is. Az önkormányzat önerőből és pályázati forrásból a régi iskolát új szármával kívánja bővíteni, amelynek munkálatai a tanév befejezését követően kezdődnek meg.

VELENCE VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A polgármester: Oláhne Surányi Ágnes. A képviselő-testület létszáma: 13 fő. Az önkormányzat 1 általános iskolát és 1 óvodát tart fenn.

Velence város költségvetésének elkészítésénél mindig kiemelt feladat az intézmények zavartalan működésének biztosítása.

A folyamatos érdekegyeztetés eredményeként a dolgozók üdülési csekket, étkezési utalványt, ruhapénzt kapnak, ezenfelül a város önkormányzata üdülési lehetőséget biztosít számukra. A dolgozóknak lehetőségük van évente egyszer kamatmentes munkáltatói kölcsön felvételére 500 ezer forint összegig lakás építéséhez, vásárlásához, korszerűsítéséhez és felújításához. A dolgozók gyermekeik után iskolakezdési támogatást kapnak, közeli hozzátartozó halála esetén kegyeleti támogatásban részesülhetnek.

A tavalyi évben az önkormányzat saját forrásból átlagosan 4 százalékos béremelést hajtott végre.

Az igazgató személyének kiválasztásakor a képviselő-testület minden alkalommal figyelembe vette a nevelőtestület véleményét. Pedagógusnapi ajándékként minden közösség maga döntheti el, hogy a megemlékezésre szánt összeget milyen formában kívánja felhasználni (például közös kirándulás úti-költségének támogatása).

A velencei önkormányzat sikeres pályázat eredményeként 2009-ben új iskolát épített, mellyel megteremtette a magas szintű nevelő-oktató munka feltételeit. Az iskolát saját forrásból a legkorszerűbb technikai eszközökkel szerelte fel, melyek tovább szolgálják a tanítás-tanulási folyamat megújításának lehetőségét. Az iskola tervezésénél figyelemmel voltak a dolgozók munkakörülményeinek javítására is. Ebben az esztendőben az óvodai férőhelyek bővítése érdekében a régi, elavult, kicsi óvodaépület bővítése a kiemelt feladatuk.

Velence Város Önkormányzatának minden képviselője, a polgármester, a jegyző, valamint a hivatal valamennyi dolgozója tevékenységük során arra törekszenek, hogy az intézmények ne csak az erőforrásokat kapják meg, amelyeket a törvény előír, hanem a lehetőségekhez mérten tovább javítsák a dolgozók munka- és életkörülményeit, ami szintén hozzájárul az oktatás színvonalának emelkedéséhez.

(Folytatás a 13. oldalon.)

PEDAGÓGUSNAPI KITÜNTETÉSEK

Az év egyik legemberibb napja a pedagógus Nap. Ezen a napon köszönet jár mindazoknak, akik eredményesen dolgoznak a jövő formálásán, szívből vállalt hivatásuknak nap mint nap maradéktalanul eleget tesznek. A Pedagógusok Szakszervezete ezen a napon Eötvös József-émlékéremmel tünteti ki a kollégákat. Nekik, és azoknak, akik a szaktárcától, illetve a megyei, városi előljáróktól kapták meg az elismerést, tiszta szívből gratulálunk! A teljes névsort hely hiányában nem tudjuk közzétenni, itt csak azok neve olvasható, akiknek tevékenységét a PSZ által adományozott díjjal honorálta a szakszervezet. A 2010. június 10-i központi ünnepségen Galló Istvánné nyújtotta át az elismeréseket.

A központi ünnepségen, Budapesten, a PSZ székházában...

VAS FOKOZAT: **Ferenc Tiborné** (Szolnok), nyugdíjas, nyugdíjastagozat-vezető, a nyugdíjasválasztmány tagja; **Murányi János** (Eger), körzeti titkár, megyebizottsági tag; **Nidermayer József** (Mindszentgodisa), nyugdíjas, 1963-tól alapsz. titkár, a Sásdi Járási Bizottság tagja, bér- és munkaügyi felelőse, majd gazd. vezetője, 1975-től PSZ Komló alapszervezet gazd. vezetője; **Takács Istvánné** (Békés), nyugalmazott tanár, városi-körzeti titkár, megyei vezetőségi tag, kongr. küldött.

ARANY FOKOZAT: **Ammerné Nagymihály Emília** (Törökbálint), pedagógiai előadó, tagozatvezető; **Furcsa Lukácsné** (Debrecen), tanár, 1978–1984 bizottsági tag, 1985-től alapsz. titkár; **Gonda Csaba** (Tamási), gyógypedagógus, kongr. küldött, a GYP-tagozat tagja, a Megyei Érdekegyeztető Tanács tagja, intézm. titkár; **Haász Mária** (Veszprém), nyugdíjas, a felnőttképzési tagozat képviselője; **Herczegh Dezsőné** (Kecskemét), irodavezető, gazd. vezető, a megyei PSZ irodavezetője, gazd. vezetője; **Horváthné Kincs Gabriella** (Velenye), alapsz. titkár; **Kállai Mária** (Békés), tanító, intézm. titkár, városi-körzeti titkárhelyettes, kongr. küldött; **Kriston Lászlóné** (Miskolc), nyugdíjas, az Etikai Bizottság tagja; **Móder József** (Székesfehérvár), igazgató; **Móder Józsefné** (Székesfehérvár), igazgató, tanár; **dr. Németh Zoltán** (Eger), ügyvéd, jogsegélyszolgálat-vezető, MB-tag; **Ress István** (Vérteszőlős), tanár, alapsz. titkár, megyei és városi IB-tag; **Somogyi Gyula** (Szentlőrinc), utógondozó-otthonvezető, alapsz. titkár, kongr. küldött; **Tölgyesi Ferencné** (Székesfehérvár), igazgató; **Dr. Vajdáné Zajk Tamara** (Budapest), nyugdíjas igazgató, megalakulásától kezdve osztályfőnöke, konzulense a BME vezetőképző szakszervezeti-érdekvédelmi csoportjának, 11 évfolyam százegynéhány hallgatója kapott tőle kiválóan hasznosítható ismereteket, magatartásmintát, vezetői attitűdöt.

EZÜST FOKOZAT: **Baánné Tóthbán Tünde** (Zalaegerszeg), tanár, körzeti titkár, IB-tag; **Bosznay Mária Zulejka** (Kecskemét), testnevelő tanár, alapsz. titkár, kongr. küldött, VB-titkárhelyettes; **Csarmaszné Réfi Erika** (Ajka), tanár, IB-tag, alapsz. titkár, kongr. küldött; **Darvas Andrásné** (Kisújszá-

lás), tanító, alapsz. és városi titkár; **Gödörházi Józsefné** (Zalalövő), tanár, alapsz. titkár; **Haralyi Katalin** (Kecskemét), tanár, alapsz. titkár, IB-tag; **Kincses Lajosné** (Püspökladány), nyugdíjas, pedagógus nyugdíjas klubvezető; **Mitre-Károlyi Mária** (Szombathely), gyógypedagógus, alapsz., városi és körzeti titkár, OV-tag, kongr. küldött; **Molnár Imréné** (Salgótarján), óvónő, intézm. titkár, óvodai tagozatvezető; **Oláh Katalin** (Budapest), menedzser, intézm. titkár; **Petőné Tóth Edit** (Biharkeresztes), tanár, intézm.-tagintézm. titkár; **Pomázi Zsóka** (Tatabánya), címz. gyógypedagógus, okl. informatika-tanár, alapsz. titkár, megyei GYP-tagozat elnöke; **Schmid Antalné** (Veszprém), gyermekfelügyelő, alapsz. titkár; **Schretterné Zseli Ibolya** (Zalaegerszeg), tanár, alapsz. titkár; **Szekérmé Döbrösy Beáta** (Kőszeg), tanító, alapsz. titkár; **Szilágyiné Ecegi Katalin** (Miskolc), irodavezető; **Tusjagné Kasuba Jolán** (Törökszentmiklós), óvónő, szakszervezeti bizalmi; a megyei óvodai tagozat vezetője; nagyközségi IB-titkár; **Új Jobbágy Mihályné** (Kótaj), óvónő, alapsz. titkár, IB-tag, kongr. küldött; **Varga Ferencné** (Fonyód), tanító, alapsz. titkár, kongr. küldött.

BRONZ FOKOZAT: **Bartók Istvánné** (Monor), nyugdíjas, intézményi bizalmi, intézm. titkár; **Bicskeyné Mihácz Magdolna** (Szolnok), tanító, volt szakszervezeti titkár; **Csávás Sándorné** (Makó), gyógypedagógus, alapsz. titkár; **Dézsényi Melinda** (Zalaszentgrót), tanár, alapsz. titkár; **Endréz Erzsébet** (Kiszombor), tanár, alapsz. titkár; **Fazekas Árpádné** (Devecser), tanár, alapsz. titkár; **Járai Attila** (Budapest), tanár, kerületi titkár; **Kissné Bolla Judit** (Pápa-Tapolca), tanító, alapsz. titkár; **Kiss Lászlóné** (Hajdúszovát), nyugdíjas óraadó, titkár, főbizalmi, vezetőségi tag; **Koller Ervin** (Pannonhalma), tanár, alapsz. titkár, IB-tag, kongr. küldött; **Kundrát Béláné** (Budapest), a PSZ Országos Iroda könyvelője; **Magyar Istvánné** (Mosonmagyaróvár), tanító, alapszervezeti bizalmi, körzeti titkár; **Martonné Májer Mária** (Devecser), óvodapedagógus, alapsz. titkár, kongr. küldött; **Vargáné Rimaszombati Judit** (Tatabánya), tanár, alapsz. titkár, városi IB-tag, kongr. pótküldött.

Budapesten, a XV. Kerületben

ARANY FOKOZAT: **Nemes Károlyné** (Budapest), nyugdíjas dajka, nyugdíjastagozat-vezető.

Baranya megyében...

ARANY FOKOZAT: **Ambruszt Jánosné** (Bükkösd), tanár, alapsz. titkár.

EZÜST FOKOZAT: **Pál Ferencné** (Szigetvár), nyugdíjas, megyei nyugdíjastagozat-vezető; **Vámos Istvánné** (Komló), nyugdíjas, körzeti és megyei SZVB-tag.

BRONZ FOKOZAT: **Borbás Csabáné** (Vajszló), óvónő, alapsz. titkár; **Katona Krisztina** (Komló), tanár, alapsz. titkár; **Szabóné Debreceni Erzsébet** (Pécsvárad), tanár, alapsz. titkár; **Törjékiné Hajdu Eszter** (Egyházasharaszti), iskolatitkár, alapsz. titkárh.; **Turóczky Angéla** (Komló), tanár, alapsz. titkár.

Bács-Kiskun megyében...

ARANY FOKOZAT: **Kuti Györgyné** (Kiskőrös), nyugdíjas, körz. gazd. felelős; **Ujházi Lászlóné** (Baja), igazgató.

EZÜST FOKOZAT: **Kulisicsné Prém Klára** (Bácssalmás) óvónő, alapsz. titkár. *(Folytatás a 14. oldalon.)*

BRONZ FOKOZAT: **Dózsáné Kelemen Iona** (Kiskőrös), tanító, alapsz. titkár; **Dürgóné Szabó Zsuzsanna** (Kiskőrös), tanár, alapsz. titkár; **Kiss Gabriella** (Bácsalmás), tanár, alapsz. titkár; **Laurinyecz Éva** (Katymár), tanár, alapsz. titkár.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében...

VAS FOKOZAT: Vereskői Iona (Ózd), nyugdíjas.

ARANY FOKOZAT: **Baloghné Simon Irén** (Tiszaújváros), közs. gazd. ügyintéző; **Csiszárík Jánosné** (Szuhakálló), igazgatóh.; **Dobay László** (Mezőkövesd), nyugdíjas, megyei nyugdíjastagozat-vezető; **Malinkó András** (Encs), igazgató; **Monokiné Bujdosó Hajnal** (Ároktő), igazgató; **Nyíri Béláné** (Kazincbarcika), tanár; **Orosz Jolán** (Encs), tanár, alapsz. titkár; **Szántó Istvánné** (Felsőzsolca), nyugdíjas, nyug. titkár; **Tóth Jánosné** (Baktakék), óvónő, alapsz. titkár; **Vécsi Istvánné** (Ricsé), tanár, alapsz. titkár.

EZÜST FOKOZAT: **Alvári Dóra** (Sajószentpéter), tanár, közs. titkár; **Bajusz Róbertné** (Edelény), óvónő, alapsz. titkár; **Barátné Kóta Melinda** (Miskolc), tanár, alapsz. titkár; **Bánszky Miklós** (Putnok), kollégiumvezető, alapsz. titkár; **Dorkó Lászlóné** (Borsodnádásd), dajka, alapsz. titkár; **Hernádi Attiláné** (Edelény), igazgató, megyei vezetőitagozat-vezető; **Mispál**

Istvánné (Hangony), igazgatóh., alapsz. titkár; **Petheőné Baranyi Erzsébet** (Tiszakeszi), tanító, alapsz. titkár; **Rescsánszki Béláné** (Szendrő), óvodavezető, volt alapsz. titkár.

BRONZ FOKOZAT: **Angyal Károlyné** (Ózd), tanító; **dr. Jakó Gábor** (Miskolc), jogász, alapsz. titkár; **dr. Kiss Zoltánné** (Ózd), tanító; **Fazekas Lászlóné** (Emőd), tanár, alapsz. titkár; **Lipták Ferencné** (Miskolc), tanító, vezetőségi tag; **Nagy Anna** (Kazincbarcika), tanár, vezetőségi tag; **Pénzesné Barta Krisztina** (Ózd), igazgatóh., közs. titkár; **Sneider Györgyné** (Miskolc), élelmezésvezető; **Steiner Zoltán** (Ózd), igazgató; **Szabó Józsefné** (Gönc), óvónő, alapsz. titkár; **Szajkó József** (Sárospatak), tanár, alapsz. titkár; **Szepesi Zoltánné** (Ózd), tanító, alapsz. titkár; **Szepessy Mária** (Sátoraljaújhely), tanár, alapsz. titkár; **Sztupák Istvánné** (Kazincbarcika), tanár, gazd. felelős; **Tóthné Nógrádi Gyöngyi** (Szerencs), tanító, alapsz. titkár.

Csongrád megyében...

EZÜST FOKOZAT: **Bugyáné Bakó Veronika** (Szentés), tanár; **dr. Magyar Jánosné** (Szentés), nyugd. pedagógus, klubkrónikás; **Szilágyi Szilvia** (Szentés), nyugd. tanító.

BRONZ FOKOZAT: **Baloghné Tekse Éva** (Szentés), gyógy-pedagógus; **dr. Bácskainé Fazekas Márta** (Szentés), tanár; **Bárkányi Péterné** (Kistelek), óvónő, alapsz. titkár; **Bódi Károlyné** (Szentés), dajka; **dr. Holeczka Jánosné** (Szentés),

tanító, vezetőhelyettes; **Koperecz Mária** (Szeged), óvodapedagógus, alapsz. titkár; **Madár Éva Mária** (Makó), nyugd. tanár, üdülési felelős; **Molnár Lászlóné** (Szentés), óvónő; **Piti Péter Pálné** (Szentés), takarító; **Répás Istvánné** (Szentés), takarító; **dr. Sternné Fejér Márta** (Szentés), tanár; **Takács József** (Szentés), szakoktató; **Udvardi Ildikó** (Szentés), óvónő, titkár.

Fejér megyében...

ARANY FOKOZAT: **Keszler Ágnes** (Dunaújváros), tanár, alapsz. titkár.

BRONZ FOKOZAT: **Szabó Gyula** (Székesfehérvár), tagintézményvezető; **Regős Jánosné** (Székesfehérvár), tanár, KT-elnök.

Heves megyében...

ARANY FOKOZAT: **Alagyi Jánosné** (Eger), nyugdíjas, Gárdonyi-klub vezetője; **Márta Sándorné** (Eger), alapszervezeti titkár, megyei intézmények ügyvivője; **Szolári Lászlóné** (Eger), nyugdíjas, megyei gazdasági felelős.

EZÜST FOKOZAT: **Grégász Istvánné** (Eger), óvónő, vezető titkár; **Palkovics István** (Eger), igazgatóh.;

Szundiné Macsinka Ágnes (Eger), tanár, vezető titkár; **Takács Györgyné** (Eger), vezető óvónő.

BRONZ FOKOZAT: **Boldizsár Ferencné** (Eger), óvónő, vezető titkár; **Bükerné Huszár Erzsébet** (Parád), vezető óvónő; **Hegedűs Zsuzsanna** (Eger), óvónő, vezető titkár; **Majoros Istvánné** (Eger), tanár, vezető titkár; **Szűcs Ildikó** (Kerecsend), tanár, vezető titkár; **Tari Ferencné** (Sirok), óvónő, vezető titkár.

Komárom-Esztergom megyében...

EZÜST FOKOZAT: **Szabó Gáborné** (Tata), tanító, alapsz. titkár; **Vasas Lajosné** (Tatabánya), iskolatitkár, alapsz. vezetőségi tag, gazd. vez.

Somogy megyében...

ARANY FOKOZAT: **Brunner István** (Marcali), igazgató, vezetői tagozat tagja.

BRONZ FOKOZAT: **Horváth Mária** (Siófok), tanár; **Nagy**

József (Marcali), igazgatóh.; **Paálné Zerinváry Judit** (Siófok), tagintézmény-vezető; **Schádl Zoltánné** (Siófok), óvónő, alapsz. titkár, óvodai tagozat tagja.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében...

EZÜST FOKOZAT: **Balogh Istvánné** (Vásárosnamény), tanár, alapsz. titkár.

BRONZ FOKOZAT: **Andrásiné Temesi Hilda** (Vásárosnamény), tanár, alapsz. titkár; **Csákiné Tóth Klára** (Kisvárd), tanító, alapsz. titkár; **Győr Erika** (Kisvárd), tanár, alapsz.

titkár; **Názon Sándor** (Nyíregyháza), tanár, alapsz. titkár; **Pethe Gáborné** (Tiszavasvári), tanár, közs. titkár; **Szabó Istvánné** (Vásárosnamény), óvónő, alapsz. titkár; **Szvák Jánosné** (Záhony), tanár, alapsz. titkár; **Törös Zsigmondné** (Nagyvarsány), tanár, alapsz. titkár.

Tolna megyében vette át az elismerést...

ARANY FOKOZAT: **Baka Kinga** (Dombóvár), intézm. titkár; **Márton Antal** (Bonyhád), kongr. küldött, megyei IB-tag; **Talabér Gáborné** (Szekszárd), megyei ET-tag. EZÜST FOKOZAT: **Ruip Lászlóné** (Szekszárd), intézm. titkár.

(Folytatás a 4. oldalról.)

Megbecsülésüket jelenti majd az is, hogy az új törvényhozás nem fog a törvénykezés eszközeivel szakmai autonómiájukba avatkozni. Ilyen beavatkozás volt az évszázadokon keresztül bevett gyakorlatként folytatott osztályozás törvénnyel való megtiltása. Mi több, a törvényt olyan kommunikációval kísérték, hogy a pedagógusok ezt a munkát rosszul végzik. Ez megalázó és sértő volt, a közvéleményben pedig olyan képzetet keltett, mintha a pedagógusok nem értenék a dolgukat. Ezért a jövőben arra is ügyelnünk kell, hogy hol vannak a határok a politikai vagy jogi aktusok és a szakmai normák között. Az osztályozás, értékelés szakmai kérdés, tehát ilyen eszközökkel kell a módszertanát fejleszteni.

– *Azért szólt az ön által beadott első módosító indítvány arról, hogy a második osztálytól a szöveges értékelés helyett ismét legyen osztályozás, lehessen buktatni, illetve, hogy a felső tagozatban ne legyen kötelező a nem szakrendszerű oktatás, mert tudja, hogy mindez a pedagógusok többségének véleményével találkozni fog?*

– Természetesen, hiszen az elmúlt négy évben több száz fórumon vettem részt, és ezeket a kérdéseket szinte mindenütt feltették. Ezért már a KDNP oktatási programjában is megfogalmaztuk, hogy visszatérünk az osztályozás kötelező voltához. Nagy tetszés fogadta. Én beszélgetésünk előtt egy nappal tettem le az államtitkári eskümet, ezért az előző héten a KDNP frakciójának tagjaként, élve országgyűlési képviselői jogommal és lehetőségemmel, három olyan módosítást adtam be, amelynek végrehajtása nem igényel anyagi ráfordítást, és megígértük a pedagógusoknak. Hitem és reményeim szerint a módosításokat a parlament el is fogja fogadni. Azt azért hozzáfűzném, hogy a pedagógustársadalom részéről azóta is pozitív visszajelzéseket kapok. Kritika azok részéről ér, akik a 2003-as törvénymódosítással felborították az évszázados rendet.

– *Egy másik szakmapolitikai kérdés, hogy a szakképzés – amely pénzt is jelenthetne az oktatásnak, hiszen jelentős hasznot is hoz –, továbbra is két tárcához fog tartozni. Nem lenne hatékonyabb, ha csak az oktatási tárcánál maradna, sőt még pénzt is hozna az ágazatba?*

– Az én tudásom szerint a strukturális, szerkezeti kérdések fontosak, de nem elsődlegesek. Eddig a Szociális és Munkügyi Minisztériumhoz tartozott a szakképzés irányítása, az oktatási tárcának az oktatási intézményi feladatok jutottak. Gyakorlatilag ebben nincs változás, de a gazdasági tárca vezetőivel (ahová az

SZMM-ből átkerült a szakképzés irányítása – a szerk.) most azon vagyunk, hogy kialakítsuk annak az együttműködésnek a formáját, amely az egységes irányítást és a pénzek reális elosztását is szolgálja. Az új kormány minden szereplője azt szeretné, hogy az ország, a gazdaság, az oktatás felvirágozzék. A döntéseket nyilván ez a szándék fogja vezérelni, és nem az, hogy ki kit fog kiszorítani, és honnan veszi el a pénzt. Bár több lenne belőle, hogy leheszen osztani.

– *Minden oktatási kormányzat meghatározta a pedagógus–gyerek–szülő hármashoz való viszonyát. Eddig a gyermek állt a középpontban. Ezután?*

– Egy árnyalatnyi változás várható, mert a mi felfogásunkban a közoktatási rendszer középpontjában az ember kell, hogy álljon; a gyerek, a szülő és a pedagógus. Az oktatási intézmény belső rendszerének két főszereplője van, és a kettejük érdeke nem ellentétes. Ami jó a gyerekeknek, az jó a pedagógusnak, és ez fordítva is igaz. Ezt a két szereplőt súlyos hiba szembefordítani egymással. Azt, hogy az oktatás a gyerekről szól, érte van, az oktatási rendszernek úgy kell megvalósítania, hogy közben a pedagógusok érdekeit is szolgálja, a tetszésüket és a támogatásukat kivívja. Ha adódnak olyan kérdések, amelyekben mérlegelni kell, akkor egyetértésre kell jutniuk egymással. Ha nem így történik, akkor kontra produktív válik az iskola. Ezért szükséges az oktatási rendszert ismét úgy megerősíteni, hogy ők ketten egymás partnerei, és ne ellenfelei legyenek.

– *Önök mit tartanak a közoktatás legfontosabb feladatának: a szocializációt vagy a tudásátadást?*

– Ezeket a feladatokat – persze csak elméletileg – akár két-, három- vagy négyfelé is választhatjuk. A pedagógia egységes folyamat, amit a nevelés ölel át, és amelyben benne van az értelem fejlesztése is. Az az iskolarendszer, amelyik prioritásokat akar felállítani, és ezeket szétszedi, tévútra viszi az iskolát. Az elmúlt időszakban szükségszerűen a kompetenciákban mérhető tudásra helyeződött a hangsúly, és az erkölcsi nevelés, a testi nevelés, a szocializáció háttérbe szorult. Ezt az aránytalanságot helyre kell billenteni azzal, hogy többször és erőteljesebben nemcsak hangsúlyozzuk a kommunikációban a szűken értelmezett nevelés, szocializáció vagy az erkölcsi nevelés fontosságát, hanem ehhez a lehetőségeket is megteremtjük. Nagyon fontos, hogy a pedagógusok tudatában legyenek annak, hogy a tanítási órákon is nevelünk, azzal, ahogy feladunk egy feladatot, ahogy reagálunk a gyerek munkájára, beszélünk vele, de még azzal is, aho-

gyan öltözködünk. S bár reflektorfényben a tanítás van, a kettőnek mégis egységesen kell érvényesülnie. Emellett a pedagógiának vannak olyan kitüntetett lehetőségei és szinterei – mint például a kirándulás, a szakkörök, a táborok –, ahol a nevelés közvetlenül, direkt módon érvényesülhet. A hagyományos oktatási rendszer biztosította is ezekre a lehetőséget. A 2002-es változások után a nagy kártétel ott kezdődött, hogy tíz százalékkal csökkentették a gyerekek kötelező óraszámát, és ennek arányában a tanórán kívüli foglalkozásokat is, de nem csökkentették a tananyagot. Ennek következményeként a szakkörökre, kirándulásokra fordítható időt beforgatták a tanítási órákba, és lényegében kiürült az iskola délutánoként. Ezért felül kell vizsgálni a tízs százalékos óraszámcsökkentést. Ha a direkt nevelési eszközökből több mindent visszahozunk, a gyerekek óraszámja úgy lesz növelhető, hogy az nem terheli meg őket. Ez azonban anyagi kérdés is, aminek pénzügyi fedezetét a gazdaságnak kell előteremtenie. Én bízom benne, hogy elő is fogja.

– *Ezzel ismét nőni fog a pedagógusok terhelése is?*

– Ellenkezőleg. Nemrég került napvilágra az a felmérés, amely szerint a magyar pedagógus egy héten átlagban ötvenegy, a legkiválóbbak hatvan órát dolgoznak. Az is kiderült, a legjobban a sok felesleges adminisztráció irritálja őket. Első lépésben ennek a csökkentését lehet megtenni. A másodikban pedig azt kell megfontolni, hogy mi a célszerűbb, csökkenteni a pedagógusok óraszámát, vagy feltölteni az iskolákat olyan – az oktatást segítő – szakemberekkel, akik újabb terheket vesznek le a pedagógusok válláról. Szeretném, hogy a pedagógusok bízzanak bennünk: értsék és lássák, hogy az oktatási rendszert teljes komplexitásában szemléljük, és a sok bajra orvosságot keresünk. Fájdalom, az ország pénzügyi és gazdasági helyzete annyira leromlott, hogy felelőtlenség lenne a részemről ennél többet ígérni a következő tanévre. Csak arról tudom biztosítani a kollégákat, hogy mindent megteszünk azért, hogy javuljon a helyzet.

Millei Ilona

Dr. Hoffman Rózsa 1948-ban született Bala-tonfűreden. 1971-ben francia–oros szakos középiskolai tanárként végzett az ELTE-n, ahol a neveléstudomány doktora címet is megszerezte 1985-ben. 1972-től a Művelődési és Közoktatási Minisztériumban dolgozik. 1981-ben a budapesti Kaffka Margit Gimnáziumban igazgatóhelyettes, 1986-tól a Németh László Gimnázium igazgatója. 1995-től a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karán a Tanárképző Intézet intézetvezető egyetemi docense. Férjezett, két gyermeke, két unokája van.

(Folytatás az 5. oldalról.)

Tévénéző páriák világa jön?

Az olvasás azonban más, és a társadalomban egész más típusú információt is szolgáltat. Az olvasott szöveget ugyanis el kell képzelni magunkban, és a szöveg alapján nekünk magunknak kell róla konstrukciót készítenünk. Mindegy, hogy az egy gép leírása, vagy egy regény. Azt is tudjuk, hogy az olvasásnak nincs genetikailag adott területe, ez egy evolúciósan új feladat. Azt is tudjuk, hogy olvasáskor az agy olyan régi területeket adresszál, amelyek eredetileg genetikailag nem erre voltak építve, ezeket a régi területeket tehát át kell szerveznie. Ez lassú és hosszú folyamat, ami nagyon sok működést, gyakorlást igényel. Az olvasás megtanulása nemcsak motiváció és jókedv kérdése, hanem gyakorlása során ki kell épülnie egy új agyterületnek – effektív új agyszövet keletkezik –, amely, ha kiépült, épp oly természetessé teszi számunkra az olvasást, mint a képnézegetést. Azonban ha az ötórás tévénézés mellett csak tíz perceket olvas a gyerek, az új agyterület soha nem fog kiépülni. Ebből következően a gyerek soha nem fogja megérteni az írott szöveget, soha nem lesz meg az a képessége, hogy szöveg alapján bármit el tudjon képzelni, ettől rossz mérnök, orvos, tudós válik belőle, tévénéző pária lesz, aki nem csatlakozik a kultúrához. Ez bár borzasztó, de így is lehet élni, hisz ahhoz, hogy a társadalom éljen, elég tagjai tíz százalékának a munkája. A társadalom tehát nem omlik össze, csak magunkkal hordozunk egy inaktív, kulturális értelemben csak befogadásra alkalmas, de önálló konstrukcióra képtelen tömeget. Ettől olyan lesz a kultúránk, amilyen, és siránkozhatunk rajta, hogy miért olyan.

S hogy miért alakult ez így? Csányi Vilmos szerint elsősorban az eltömegesedés az oka. Azt mondja, egy humán- etológus számára az, hogy hétmilliárd ember van ezen a bolygón, isten csodája. Elképesztőnek tartja, hogy az emberi kultúra nem omlott össze, nincsenek rajta világpusztító háborúk. Szerinte az, hogy többé-kevésbé működik, hihetetlen nagy technológiai varázslat, és annak köszönhető, hogy a társadalomban minden annak van alárendelve, hogy folyjon az energia, az anyagi javak eljussanak mindenkire. Az, hogy ezeken kívül is vannak fontos dolgok, a háttérbe szorult, a hétmilliárd ember összeolvadt. A külön kultúrák pedig több-kevesebb sikerrel küzdenek azért, hogy megmaradjanak.

Mi kell egy kultúra megmaradásához?

Ahhoz, hogy egy nemzeti kultúra éljen, nem elég tévét nézni – szögezi le ismét az etológus –, ahhoz szocializálódni kell, domináns személyektől el kell fogadni, hogy ennek a kultúrának vannak saját értékei. Azokat konstruktívan fel kell tudni dolgozni. Ha már az eltömegesedést nem lehet megállítani, a társadalomnak ki kell építenie a saját elit kultúráját. Nem kell minden tagjának ideálisnak lennie, elég, ha csak tíz-húsz százaléka az. Ehhez természetesen jól szervezett kollégiumok, elit iskolák, jól fizetett, domináns és tanítani tudó tanárok kellene, no és pénz, ami még mindig nem azt jelenti, hogy ha holnaptól megtízszerezik az oktatásra juttatott összeget, minden jobb is lesz. Ahhoz, hogy egy ilyen elit kultúra kiépüljön, minimum húsz év kell. Miután azonban a parlamentbe az átlag képvisellete kerül be – az értelmiség hiába papolja, hogy az oktatásra szánt pénzt meg kell tízszerezni, mert csak akkor lesz normális az ország –, nem történik semmi. Az átlagtól ugyanis nem lehet elvárni, hogy értse meg a társadalmi folyamatokat, és különítse el a hosszú távon fontos érdekeket a saját pillanatnyi és politikai érdekeitől.

Így az ország boldogulása érdekében legalább annyit meg kellene tenni, hogy jól fölszerelt, jól működő iskolákból elit szigetek alakuljanak, akár úgy is, hogy gazdag emberek alapítványokból támogatják azokat. Igaz, egy-két ilyen iskola ma is működik, de ez kevés ahhoz, hogy hatásuk legyen, hogy idővel a társadalmi funkciókat olyan, jól szocializált emberek lássák el, akik tudják, hogy mi az a közösség, akik el tudják különíteni a közösség érdekeit a pillanatnyi érdekektől. Hogy így legyen, ahhoz a gyerekek 10-20 százalékának elit iskolákba kellene járniuk. Az etológus – aki hangsúlyozza, nem szegregálni akar –, azt mondja, le kéne számolni azzal a nagyon hamis liberális elképzeléssel, hogy mindenkinek egyformán, azonosan, egyenlően kell kapnia. Tudomásul kell venni, hogy minden társadalom hierarchikus. Igaz, jogilag mindenki egyenlő, senkit sem szabad hagyni éhen halni, a társadalom javaiból mindenkinek részesednie kell, de azt is tudni kell, hogy létezik egy szelekció. Ha ezt tagadjuk, akkor kárt teszünk, mert szétverjük azokat a szerveződések, amelyek létrehoznák az elitet. És nekünk nincs elitünk! Elit egyetemek is kellenének, legalább hat-hét, ahonnan közösségori-

entált, jó szakemberek jönnek ki, akik eleve nem úgy mennek oda, hogy nekem jogom van egyetemre járni, hanem úgy, hogy levizsgázom, és megmutatom, hogy érdemes vagyok arra, hogy oda járjak. A bolognai rendszer azért rossz, mert megszünteti a közösségformálás lehetőségét. Ráadásul a szükséges anyagi és egyéb felszerelés nélkül akkora tömeggel öntötték el az egyetemeket, hogy ezeken csak látszat tömegoktatást lehet csinálni, elitet nem lehet képezni.

Munkakultúrát létrehozó, értelmes munkát kell adni a cigányoknak

Persze az egyenlődsdi a maga helyén nagyon fontos. Jó példa erre, hogy a rendszerváltás előtt a Kádár-rendszer bekényszerítette a munkahelyekre a cigányokat, ahol a munka nem volt ugyan piacképes, de egy kultúrához való tartozást adott. Ha ez a folyamat még harminc évig tartott volna, ma nem lenne semmi gondunk. Ám a rendszerváltáskor – mivel nem hoztak kellő hasznot –, pont ezeket a munkahelyeket számolták fel először. Az embereket utcára rakták, és senki nem törődött azzal, hogy az elküldöttek a társadalom 7-8 százalékát teszik ki. Most pedig mindenki azon csodálkozik, hogy nem dolgoznak, és a gyerekeik is otthon ülnek, és várják a segílyt. Persze, aki csodálkozik, annak fogalma sincs a társadalom működéséről, és nem tudja, hogy mi történt – teszi hozzá az etológus. A megoldás szerinte az lenne, ha segíly helyett értelmes, munkakultúrát létrehozó – nem árokkaparó – munkahelyeket létesítenének számukra. Az államnak azt is tudnia kell, hogy az ilyen munkahelyek létrehozásába pénzt kell fektetni, legalább harminc-negyven százalékot, hogy életképesek legyenek.

Meghatározó közös hiedelmek

Az oktatást nem lehet pillanatok alatt megváltoztatni. De bizonyos dolgokban lehet lépni. Ilyen például, hogy a közoktatásban a gyerekek állami iskolákban 90 százalékban közös anyagot tanuljanak. Mindegy, hogy mit, csak közös anyag legyen, hogy felnőve egy nyelvet beszéljenek, ugyanazon dolgok alatt ugyanazt értsek. A közös kultúra ugyanis közösséget teremt, ami egyben kapaszkodót jelent, és értékorientációt ad. De ehhez az kell, hogy mindenki azt tanulja, amit a másik, hisz a közösséghez tartozást a közös hiedelmek határozzák meg. Ez az ember kultúrájának a magja. Ezenkívül sok mindent megtanulhat még, de csak így tud beszélni a másikkal. És akkor így tud megérteni egymást. *Millei Ilona*

CSINÁLJUNK MÚZEUMOT!

Bevallom őszintén, sohase jutott volna eszembe a címben leírt gondolat, ha Fetés András nyugdíjas kollégánktól nem kaptam volna meg a Néptanoda című újság 1885-ös teljes évi kiadását könyvbe kötve. Olyan megtiszteltetés volt ez, amit csak úgy hálálhatok meg, ha ezt a könyvet egy leendő pedagógusmúzeum első darabjának tekintem. Egy olyan múzeuménak, amelybe a kollégák küldik el azokat a régi, az oktatás-nevelés, a pedagógia múltjából származó emlékeket, amelyek számunkra jöszörelével csak a padláson-pincében tárolt, kidobni sajnált, ám mégis „kacatnak” számító darabokból épül. Mire gondolkodok? Szüleink, nagyszüleink vagy épp dédszüleink bizonyítványára, oklevelekre, régi palatáblára (ez utóbbira már van is ígéretünk), valamikori tankönyvekre, füzetekre, régi tollra, tintatartóra, ceruzára, illetve bármi másra, amiről jelenlegi tulajdonosa úgy gondolja, egy múzeumban is megállná a helyét.

A tárgyaknak méltó helyet kínál a Pedagógusok Szakszervezetének budapesti székháza. A kiállított emlékekben mindazok gyönyörködhetnek, akik belépnek a Városligeti fasor 10.-be – egy olyan épületbe, amelyik maga is kínálja a múlton való merengés lehetőségét –, és elgondolkozhatnak a szakma mintegy százharminc éves történetén. (Mint a Néptanodákból kiderült, ez alatt az idő alatt az oktatás, nevelés, az iskola gondjai nem sok mindenben változtak.) A múzeumhoz

természetesen a pedagógusok, a ti segítségetek kell! Kérjük tehát, hogy mindazok, akik még őriznek e szakmából bármilyen régi tárgyat, és úgy ítélik meg, annak méltó helye lenne nálunk, küldjék el, vagy hozzák be az 1068 Budapest, Városligeti fasor 10.-be, a Pedagógusok Lapja szerkesztőségébe. Vagy hívjanak minket telefonon: 06-1-322-84-64, 119-es melléken vagy a 06-70-602-8885 mobilszámom. Ha valaki úgy gondolja, e-mail is küldhet a milleii@pedagogusok.hu e-mail címre. Csináljunk múzeumot!
Millei Ilona

Részlet a Néptanoda 1885. május 30-i számából

A szünidei gyermektelepek. A folyó évben már negyedízben gyakorolja jótékonyágát a „Szünidei Gyermektelep-Egyesület”. A közeledő szünidőben, ugyanis most már 50 gyermeket (25 fiút és ugyanennyi leányt) fog egészséges nyaralóhelyre (Aszód, Nagy-Marmaros) küldeni. A múlt napokban tartott választmányi gyűlésen Békey Imre főv. tflő jelenté a választmánynak, hogy az egyesület 2000 forintot kapott a jótékonycélú állami sorsjáték jövedelméből. Ezt „Békey alapítvány” czímen tőkésítik. A közokt. miniszter is 200 forinttal segítyezi a nemes célú egyesületet.

Nagy titkok iskolája

Dr. Majtényi László a sashegyi Arany János Gimnáziumra emlékezik

Mindannyiunknak volt olyan tanítója, tanára, akinek arca talán már rég a múlt homályába veszett, de néhány szava, tette egy életre szóló iránytűt adott a kezünkbe. Olyan ajándék volt ez, amely sokkal drágább annál, hogy értékét pénzben mérhetnénk, és amiért csak a köszönet lehet elég nagy fizetség. Ezért lapunkban helyet adunk a visszaemlékezésnek. Most dr. Majtényi László, az Eötvös Károly Intézet elnöke azokra a pedagógusokra és arra az intézményre emlékszik, akiktől és ahol ő azt a bizonyos iránytűt megkapta.

Kedvenc tanárom volt több is, én mégis elsősorban a sashegyi Arany János Gimnáziumról beszelnék – kezdte visszaemlékezését dr. Majtényi László, az Eötvös Károly Intézet elnöke. – Nagyon erős regulájú, angyalföldi aztán svábhegyi általános iskolából – ahol bizony pofonok és kormósok is sokszor elcsattantak – kerültem a sashegyi gimnáziumba. Nagyon szabad helynek tűnt, és nem csak azért, mert elképzelhetetlen volt, hogy egy tanár megüssön egy diákot. Jó iskola volt több szempontból is. Visszagondolva, szociális szempontból nem volt lényegtelen körülmény, hogy az osztálytársaim között voltak nagyon jó módú szülők gyerekei, de voltak nagyon szegények is. Egy részük állami gondozott volt, és jártak velem egy osztályba olyanok is, akiknek

komoly betegséggel, testi fogyatékkal kellett nap mint nap megküzdniük. Ez a kontraszt javunkra vált. Azt, hogy mennyire jó szellemű gimnázium lehetett az Arany János, számomra mutatja az is, hogy több akkori osztálytársamat ma is a legközelebbi barátaim között tudhatom.

Magát az iskolát nagy titkok lengték be, többek közt, hogy eredetileg apácák tartották fenn, később pedig ez lett az Oleg Kosevoj iskola, de ezekről a dolgokról senki sem beszélt.

Nem volt elit gimnázium, de voltak nagyon jó tanárai. Köztük jó néhány „ötvenhatos”, és voltak ifjú, lelkes KISZ-esek. De ezekről nagy volt a hallgatás. Egyébként hadd jegyezzem meg, az is a forradalomnak volt köszönhető, és – ha úgy tetszik – pozitív hatással volt a közoktatásra, hogy azok a tanárok, akik valamilyen módon részt vettek az '56-os eseményekben, és akiknek felkészültségük, szakmai tudásuk okán az egyetemeken lett volna a helyük, örültek, ha egy olyan gimnáziumban meghúzhatták magukat, ahol én is tanultam. Az is csak nagyon szeretett magyartanárom, Lux Alfrédné temetésén derült ki, hogy mélyen vallásos ember volt, aki a hitét mindvégig erősen megélte, őrizte, de ezt én például nem tudtam, csak a szeretetét élveztem. És, mint említettem, volt olyan tanár is, aki nagy KISZ-es volt, lelkes baloldali, és nagyon kiváló ember.

Mindez jó elegyet alkotott, sokat tanulhattunk belőle.

Emberileg az osztályfőnököm, *Galicza János* igen közel állt hozzám. Csak pár évvel volt idősebb nálunk, mondhatnám, a kirándulásokon, az egyéb közös rendezvényeken afféle „kamaszbarátság” is kialakult közöttünk. Az én további szakmai utamat az határozta meg, hogy *Ligeti Róbert* tanította nekünk a történelmet. Kiváló pedagógus volt, és az ő érdeme, hogy ebből a tárgyból a középiskolai tanulmányi versenyeken nagyon jó eredményeket értem el. Am a sikeres egyetemi felvételi-met talán *Rusznák* tanár úrnak köszönhetem, aki ugyan nem tanított bennünket, de egyszer kétórás előadást tartott nekünk a népi írók mozgalmáról. A felvételin a tőle hallottakat mondtam vissza, és ez a tananyagon kívüli tudás ki is nyitotta előttem az egyetem kapuját. Akiről még feltétlenül meg kell emlékezni, az *Gergely Ferenc* történész, aki az Arany János Gimnázium élő szelleme. Engem nem tanított, de negyven éven keresztül ott volt, őrizte a lángot. Lehet, hogy kicsit igazságtalan vagyok, mert egyetlen reáltárgyat oktató tanárt sem említettem – tette hozzá Majtényi László –, de afféle human érdeklődésű nebulóként ezekre a tárgyakra nem is figyeltem oda. Egy dolgot azért elmondanék: még ma is öröm és egy kis szorongás fog el, ha bemegyek a gimnázium épületébe. Az öröm a nagyobb.
M. I.

Lengyel Géza földrajztanár és költő

Lengyel Géza (1941) életrajzát 4., áprilisi számunkban már megismerkedhettek. Ebből többek között kiderült, eddig hat kötete jelent meg, a Csepeli Munkásotthon Tamási Lajos irodalmi klubjának öt éve vezetője. A földrajz–biológia szakos tanár a Jedlik Ányos Gimnáziumban huszonöt éve tanít, hét éve nyugdíjasként. Több díj és kitüntetés érdemes tulajdonosa. Verseiből szívesen adunk további ízelítőt.

Öregdiákok bálja

Vidám tréfák kelnek félszáz év távlatából
ifjak szemében, nézd, a percnyi gond kiül,
s hogy ötletük támad, már internetestül,
míg éltesebbek arca piroslik a táncról.
Költőként mérlegelve – s nem mint prédikátor –
övék az igazság; ível a Nap, majd éjre dül,
a létre mért idő egyre csak rövidül:
a gyertyacsonk még lobban, kormozott, de lángol!
Felszálló párától sok színes lufi ebben –
repülni kívánnak, mint lélek a végtelenben.

Történelem érettségi

A falon dekoráció: zöld, széttárt legyező,
aranyló minták, apró figurák;
tárulkozik, díszelgő pávafark,
itt-ott villantja napfény, mint most
a lányok, fiúk lelkét a filmszerű történelem;
Spartacus harca, szépséges reneszánsz,
törvények, jogok, szokások váltakozása
térben és időben, miként ötven éve
én ültem így küszködve a perc feladatával,
nem sejtve, hogy amiről számot adok
a kor követelménye szerint, mind stornó
ma már, soha nem hitt gyorsírással
átírja a technokrata történelem,
s ami nektek maradt ebből, akkori belőlem
fiúk, leányok, újdonsült diáktársaim,
az nem egyéb, mint az örök, szent küzdeni tudás,
a tudásért küzdelem.

Kérdezheti?

(Oktatásügyi helyzetjelentés)

Beszél-e ön eruozsargonul? –
a zsurnaliszta ezt kitől kérdezheti?

Diákjaim közül egy
– tizenhat éves, intelligens –
Prágát nevezte meg, hogy world city,
Világkereskedelmi Központ, és hogy
Lengyelország egyik városa –
„Szilágyi Erzsébet levelét megírta”
mit mond neked, fiam, Arany János sora?
– No de tanár úr, verset s miegyebet
nem magolunk,
helyesen tiltja miniszterünk,
ne tömjük agyunkat, mindez felesleges,
nem igényli EU, nem méri Bologna,
tudásunk immár magasabb szintű,
internetes.
Hát jó, megnézhetem, hol van Bologna,
mi az, hogy EU –
a választ, tanár úr, holnapra meghozom,
eurozsargonul.

Alkotó pedagógusok jelentkezését várjuk!

Sorsunk – mint minden emberé – az idő mélységesen mély kútjának vizébe merül. Felszíne csak addig vet fődrot, amíg vannak, akik emlékeznek ránk. Ám élnek köztünk olyanok is, akik tollal, ecsettel napi munkájuk mellett még egy vonalat húznak az öröklét falába, így téve tanúbizonyságot arról, hogy köztünk élnek. Nem arra törekcsenek, hogy hivatásos művészekké váljanak, mert elhivatott képviselői pályájuknak. Olyan pedagógusok ők, akik munka után alkotnak, és akik az alkotás által kiteljesedve a tanítványaik számára is szebbé teszik a mindennapokat. A Pedagógusok Lapja szívesen bemutatja őket és alkotásaikat is. Kérjük, hogy műveiket, rövid önéletrajzukat a milleii@pedagogusok.hu e-mailre vagy a Budapest 1417, Pf. 11 postacímre küldjék. A borítékra írják rá: „Alkotó pedagógusok”. Sajnos, nyomdatechnikai okok miatt fényképet, festményt nem tudunk az újságban megjeleníteni, kérjük, satírozatlan, kontúros rajzokat küldjenek.

Ebben a számunkban Lengyel Géza verseit és Szarvák Antal rézkarcait mutatjuk be.

Szarvák Antal földrajztanár és autodidakta festő

Szarvák Antal 1976-ban született Szolnokon. Részletes életrajzát az 5., májusi számunkban közzeltük. Földrajztanári diplomát 2004-ben szerzett a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskolán, jelenleg rajztanári diplomájának megszerzésén fáradozik a Nyíregyházi Főiskolán. Pedagógusi szakmai tapasztalatait a nyíraczádi Ady Endre Általános Iskolában szerzi földrajz–rajz tanárként. Alkotásaival számos csoportos kiállításon vett részt. Képeit, alkotásait a www.kepafalon.hu oldalon megtekinthetik.

JOGI ESETEK

HALÁSZOK BARÁTJA

FIGYELEM!

A XI. Országos Pedagógus Teniszverseny meghirdetésekor téves összegek jelentek meg lapunkban. A szállás költsége helyesen 2200 Ft/fő/nap, az idegenforgalmi adó 400 Ft/fő/nap. (Ezt a PSZ-tagoknak ingyen biztosítják.) A szállással együtt adott reggeli költsége helyesen 500 Ft/fő, amit a PSZ-tagok szintén ingyen kapnak. Az előjelentkezést június 22-én lezárják, az ezután érkező jelentkezésekhez nem tudják a PSZ-tagsághoz kötött ingyenességet biztosítani. A téves információért elnézést kérünk!

Szünidőben is TeÉrted!

Ingyenes táborok a vakáció alatt

A TeÉrted Akadémia nyáron sem zárja be a kapuit: a Budapesti Művelődési Központ ifjúsági programsorozata során az év közben megnyitott „párbeszéd” nyáron intenzívebb formában, ám annál több szórakozással és kalanddal hígítva folytatódnak.

A bentlakásos nyári táborok résztvevői teljes ellátást kapnak, a napközis foglalkozások diákjai pedig meleg ebédet. A táborokra jelentkezni a Budapesti Művelődési Központ Információs szolgálatánál, a 371-2784 telefonszámon *Fülöp Melindánál*, illetve a teerted@bmknet.hu e-mail címen lehet. Mivel a résztvevők száma korlátozott, érdemes mielőbb csatlakozni a szüniidei „akadémistákhoz”. Bővebb információ: www.teertedakademia.hu

Médiaismeret – 2010. június 21.–július 2.

A médiaismereti napközis táborban próbálhatják szárnyaikat a rádiózás és a televíziózás iránt érdeklődő ifjú titánok. A *Lilling Tamás* (Nonprofit Média Központ Alapítvány) vezette foglalkozások során a kamaszok kipróbálhatják magukat a kamera és a mikrofon előtt és mögött, képbe kerülnek a különböző vágó- és szerkesztőprogramokat, technikai eszközöket és munkaköröket illetőleg.

Képzőművészet, ábrázolás – 2010. június 28.–július 3.

A *Fiók János* képzőművész, illetve *Bálványos Huba* grafikusművész vezetésével folyó, két korcsoportra (12–14, illetve 14–16 évesek számára) bontott tematikával dolgozó foglalkozások segítenek képpé formálni a kamaszok gondolatait. A képzőművészeti napközi során az ifjú alkotók a Ludwig Múzeumban is látogatást tesznek, hogy a nagy elődök és kortárs művészek munkáiból merítsenek ihletet.

Fotózás – 2010. június 28.–július 3.

Az *Eifert János* fotóművész által vezetett napközis fotóstáborban a délelőttök az előre megadott tematika mellett a közösen választott, érdekes és vonzó témák fényképezésével telnek. A hagyományos laborálás mellett a ma már elengedhetetlen számítógépes fényképezés (Photoshop) alapjait is elsajátíthatják a résztvevők. A fiatal fotóspalánták a tábor során meglátogatják a Mai Manó galériát. A fotóstáborban készült képekből kiállítás nyílik a Budapesti Művelődési Központban.

Környezettudatosság – 2010. július 25–30.

A zöld tábor a festői Pécsváradon, a Dombay-tó mellett lesz. A környezettudatosságra ösztönző táborban a résztvevők a pécsi Zöld Fiatalok vezetésével játékos foglalkozássorozat és közös projektmunka keretében dolgozzák fel a mai életmódunkat meghatározó globális jelenségek hatásait, de ahhoz is számos ötletet kapnak, hogy a mindennapjaikban mit tehetnek ők maguk a környezetük megóvására. A művészeti projekt keretében a környezetvédelmi témákhoz kapcsolódó óriásvászon-festmény készül, emellett erdei gyalogtúra, lovas kocsizás, íjászat és éjjeli csillagles is várja a jelentkezőket.

Demokrácia az iskolában – 2010. augusztus 23–28.

A Keménydió Közhasznú Egyesület szakmai vezetésével megvalósuló tábor Balatonalmádiban lesz. A tábor tematikája a gyerekjogok, diákjogok és az iskolai diák-önkormányzati élet témáit dolgozza fel játékos, szórakoztató formában, számos izgalmas, szabadidős elfoglaltsággal is kiegészítve.

Szeretettel köszöntjük a gyerekeket!

Csiripel, blogol, ötleteket ad a Minitipp.hu

A szüniidei programokat idén is országos szinten gyűjti és rendszerezi a Budapesti Művelődési Központ által szerkesztett Minitipp.hu. Bár az adatbázisokban és online vakációs magazinokban számos gyerekprogram, játszóház, napközbeni foglalkoztató, belföldi és külföldi szállás, kirándulás, illetve erdei iskola kelletti magát, a prímét vitathatatlanul a napközis, illetve bentlakásos táborok viszik.

A nyáron a gyermekfelügyeletet tartalmazó módon megoldó táborok iránt különösen nagy az érdeklődés, és szerencsére a felhozatal is bőséges: az egészen speciális tematikus táboroktól (például tollastábor, sakktábor) a szélesebb körű élményeket kínáló (természetismereti, kreatív) táborokig minden korosztály számára található tippek a Minitipp.hu-n.

Az online vakációs magazin a tájékozódást és az információ-megosztást immár egy bloggal is támogatja a témában: a taborguru.blog.hu közösségileg alakítható tábori tanácsadó fórumként is üzemel, ahol többek között tábor szervezők adnak választ a szülők kérdéseire, illetve az olvasó maga is közzéteheti pozitív vagy negatív tapasztalatait egy-egy vakációs kérdésben. Aki nem akar lemaradni a szüniidőre, a hírekről, követheti a Minitippet a twitteren (twitter.com/minitipp), ahol rendszeresen világgá csiripelik a szerkesztők a friss eseményeket, a világhálón található izgalmas cikkeket, és a legtutibb vakációs programokat.

Arról, hogy milyen következményei vannak annak, ha a rengeteg ötlet ellenére mégis otthon üdülteti a gyereket a szülő, tanulságos filmecske szól, melyet az alábbi címen lehet megnézni:

<http://www.youtube.com/watch?v=d0P7bpylg8g>

TISZTELT ÜNNEPLŐ PEDAGÓGUSOK! KEDVES KOLLÉGÁIM!

Első szavaimmal azokhoz a kollégákhoz szólok, akik ma is, ahogyan napok óta, természeti katasztrófák és viharok közepette állnak helyt számos településen, küzdenek az iskolákba, otthonokba betörő árvízzel, s mentik, védik tanítványaikat. Áldozatos kitartásukért, példamutató helytállásukért fogadják szívből jövő köszönetemet, hálaamat!

„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántját szép vigyázattal csiszoljam kristályba” – ez Németh László hitvallása.

Pedagógusnap alkalmából köszöntöm minden pedagógus kollégámat, a gyémántcsiszolókat! Köszönöm elkötelezett, magas színvonalon végzett munkájukat, mindennapos helytállásukat!

Ma már tudományos kutatási eredmények sokasága igazolja, amit mi mindig is tudunk: a magas színvonalú iskolarendszer, a jó iskola kulcsfontosságú szereplője a pedagógus.

Tapasztalataim szerint ma a pedagógusok közérzete nem jó. Következménye ez az utóbbi nyolc évben hozott oktatáspolitikai rendelkezéseknek, amelyek a nevelés szerepét elhalványították, a nevelő kezéből pedig kivették azokat az eszközöket, amelyekkel munkáját következetesen és hitelesen végezhetné.

Hitem és meggyőződés, hogy az iskola mindenkor értékteremtő és kultúrateremtő intézmény, amely nem elégedhet meg azzal, hogy szolgai módon pusztán megrendelői igényeket teljesít. Hiszem, hogy a gyermeket szeretni és biztatni kell, hogy egészségesen fejlődjön, s az óvodákban, iskolákban, kollégiumokban biztonságot nyújtó érzelmi környezetet kell teremteni számára képességei szabad kibontakoztatásához. Szívleljük meg azonban Eötvös József gondolatait is, amelyek a meleg, óvó szeretet mellett a kötelességre nevelés szükségességére és fontosságára intenek.

„Kinek senki sem parancsol, az bizonyosan magának sem fog tudni parancsolni. Ki az életben kötelességeit csak hosszú okoskodás után, s csak akkor teljesíti, ha azoknak megszegésére éppen semmi okot nem talál, nem fogja teljesíteni kötelességeit. Éppen ezért szükséges, hogy a gyermek jókor megszokják bizonyos dolgokat kötelességének tekinteni.”

Kedves Kollégáim! Oktatási államtitkárként munkatársaimmal azért fogok dolgozni, hogy minden gyémántcsiszoló pedagógus megkapja azt a társadalmi megbecsülést, amit a nemzet jövőjéért munkálkodva megérdemel: s nem mint a nemzet napszámosa, hanem mint a nemzet lámpása.

Ehhez kérek minden kedves kollégámtól bizalmat, együttműködést, s kívánok mindannyiuknak egészséget, erőt, a rövidesen megkezdődő nyári hetekre pedig jó pihenést!

Budapest, 2010. június 5.

Dr. Hoffmann Rózsa